

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

III обикновено Народно Събрание. (Втора сесия.)

XXI. ЗАСЪДАНИЕ, ЧЕТВЪРТЪКЪ 24 НОЕМВРИЙ 1883 ГОД.

(Начало въ 2 часа 25 мин. послѣ пладнѣ, подѣ председателството на г-на Д. Грекова.)

Председателъ (звъни): Ще се чете списъка на г-да депутатитѣ.

Секр. Шивачовъ (чете): Отъ 53-ма души представители присѣтствуватъ 41, и отсъствуватъ 12 души.

Председателъ: Тѣй като болшинството на Нар. Събрание присѣтствува, обявявамъ засѣданието за открито.

Ще се чете протокола отъ миналото засѣдание.

Секр. Шивачовъ (чете):

Председателъ: Преди да пристѣпимъ къмъ дневния редъ, има нѣкои отношения, които сж постигнали въ Нар. Събрание съ различни предложения или законопроекти, които трѣбва да се испроводятъ въ надлѣжнитѣ комисии. Но, азъ намирамъ за нужно да се прочетатъ по-напрѣдъ въ Нар. Събрание.

Има едно отношение отъ Министерството на Правосъдието под № 4904, съ което се испроваждатъ въ Нар. Събрание 60 екземпляра отъ законопроекта за наказанията за престѣпления по печата, състоящъ отъ 29 статии. Има приложенъ и Княжеский Указъ, съ който се внася въ Нар. Събрание този законопроектъ.

Какъ желае Нар. Събрание, да се избере особена комисия ли за този законопроектъ, или да се испрати на една отъ съществующитѣ?

Списаревски: Азъ мисля, да се испроводи въ административната комисия.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание предложението на г-нъ Списаревски, да се испрати законопроекта въ административната комисия? (Приема се).

Сжко така отъ Мин. на Финанситѣ съ отношение под № 29318 се испроважда единъ «законопроектъ за бра нието смрадлика». Безъ да се гласува, азъ мисля, да се испрати въ финансовата комисия. (Прието).

Има отъ Мин. на Финанситѣ друго отношение под № 29076, съ което се внася предложение за опростение 24622 лева за хранитѣ, които бѣха дадени на различни градски съвѣти прѣзъ год. 1877 и 1878. — Азъ мисля, да се препрати въ бюджетарната комисия. (Прието).

Послѣ има едно отношение под № 4810 отъ Мин. на Общитѣ Сгради, съ което се испраща законопроектъ за лова и за мѣрkitѣ противъ филоксерата въ Княжеството. Този законопроектъ не е напечатанъ още. Желамъ ли Нар. Събрание, да се испроводи въ административната комисия?

М-ръ Цанковъ: Обяснете на Нар. Събрание какво нѣщо е филоксерата, защото може да има нѣкои представители, които да не знаятъ. (Шивачовъ: Бѣдете спокойни тѣ много добрѣ разбиратъ какво нѣщо е филоксерата).

Председателъ: Филоксерата е една болѣсть на лозята.

Бюрото на Нар. Събрание ще се распорѣди за напечатанъето тѣзи 2 законопроекта. Азъ мисля, и тѣхъ да испроводимъ въ админ. комисия, ако Нар. Събрание е съгласно. (Прието).

Така също отъ Мин. на Общитѣ Сгради има отношение подъ № 4811 съ Указъ за внасяне въ Нар. Събрание предложението за измѣнение наредбата за пѣтната повинность, прието отъ Нар. Събрание и утвърдена съ Указъ на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО подъ № 750 отъ 17 декем. 1880 г.

Ето предложението:

За извършване работата по направата преpravката и поддържката на държавнитѣ и окр. пѣтища въ Бѣл. Княжество, всѣкий отъ жителитѣ на Княжеството, безъ изключение, на възраст отъ 20 до 50 год. да е длъженъ да плаща въ годината четири лева.

Това предложение, което се заключава само въ една статия за пѣтната повинность ще се напечата и испрати въ админ. комисия.

Яневъ: Споредъ мене, по-добъръ една особена комисия да се избере да разгледва тѣзи законопроекти, които се отнасятъ по общественитѣ сгради; защото, всичкитѣ законопроекти, които се трупатъ, испращатъ се на админ. комисия, а тя нѣма време да ги разгледва.

Председателъ: Относително тия, за които рѣши Нар. Събрание, за тѣхъ не можемъ да се повръщаме. Ако е за това да се избира особена комисия, азъ мисля, че нѣма нужда, защото то е само едно предложение, (Чете го. Виждъ по-горѣ) и може да се тури просто на дневенъ редъ за идущето засѣдание и направо да се разгледва. (Съгласни).

Г. Геровъ: Азъ мисля, че такава комисия, както каза г-нъ Яневъ, има избрана, и да се испроводятъ всичкитѣ законопроекти отъ Общитѣ Сгради на тѣзи комисия, която, като е свършила своя докладъ, не остава друго освѣнъ да разгледва тия законопроекти.

Председателъ: Предложението се състои само отъ нѣколко думи, тѣй щото нѣма нужда да се испраща въ особна комисия, но да се тури на дневенъ редъ. (Цачевъ: въ сегашното засѣдание). Има дневенъ редъ опредѣленъ г-нъ Цачевъ.

Кои то сж на мнѣние да се тури предложението за видоизмѣнение на пѣтната повинность на дневенъ редъ въ идущето засѣдание да си дигнатъ рѣцѣтъ. (Болшинство).

Предложението отъ г-на М-ра на Нар. Просвѣщение, внесено съ Княжеския указъ, за измѣнение 44 чл. отъ закона за общинитѣ и за градското управление. Предлага се да се измѣни този членъ по слѣдующия начинъ. (Чете):

«Въ селскитѣ общини, състоящи отъ едно или нѣколко села, си избиратъ особни училищни настоятели на брой 3-ма за всѣко село отдѣлно, гдѣто има училище. Въ състава на настоятелството влѣзва и онова лице отъ селото, което е

е избрано за членъ на селския общински съвѣтъ. Избирането членоветѣ на настоятелствата става по реда, по който се извършва и избора на членоветѣ за общинския съвѣтъ. Тия настоятелства изпълняватъ всичкитѣ обязанности, наложени отъ закона за училищнитѣ настоятелства изобщо».

Отъ Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла. Отношение подъ № 7727 съ приложение указа за внасяние въ настоящата сессия на III обикновено Нар. Законодат. Събрание, относително измѣнение и допълнения на нѣкои закони по Министерството на Вътрѣшнитѣ Дѣла, издадени отъ 1-й юлий 1881 год. до 6-й септемврий 1883 год.

Тѣ сж напечатани и раздадени, както знайте, и сж препратени въ административната комисия.

Послѣ внася се въ настоящата сессия на III обикновено Нар. Законодат. Събрание отъ М-ство на Вътрѣшнитѣ Дѣла допълнение на бюджето-проекта за 1884 г. за установление на Търнеский окръгъ.

Това мисля, трѣбва да се испрати на бюджетарната комисия. (Гласове: Съгласни.) Сега минаваме на дневенъ редъ. Слѣдва запитванието на г-на Янева до г-на М-ра на Финанситѣ.

Яневъ: Азъ мисля, това запитване да остане по послѣ, а сега да пристѣпимъ къмъ разгледжанието на законопроекта за горитѣ. (Цачевъ: Да се извърши това запитване.) Защо? Завчера, понеже бѣше боленъ г-нъ М-ръ на Финанситѣ не може да се приготви. За това, да се остави за идущето засѣдание.

Д-ръ Цачевъ: Тѣй като това запитване нѣколко дена наредъ се остава, азъ моля г-на Янева, да го направи или да се откаже отъ него и да се исхвърли вече отъ дневенъ редъ. Нека да се произнесжтъ г-да представителитѣ за това нѣщо; защото много пѣти се правятъ запитвания и сѣ тѣй се отлагатъ безъ полза. За това нека си направи запитванието или да го оттегли.

Г. Геровъ: Това, което предлага г-нъ Цачевъ, туй сж щото го е правилъ и той. А сега защо да отнемаме правото на единъ депутатъ, който казва причини, защо не го е приготвилъ. Азъ знамъ, че г-нъ Цачевъ е влачилъ едно предложение по цѣли 20 дена. (Д-ръ Цачевъ: Не е истина.) За това, да не отнемаме онова право, което казва г-нъ Яневъ, да се тури на дневенъ редъ за идущий пѣтъ.

Председателъ: Ще забѣлѣжжъ, че предложението на г-на Цачева не можъ да туря на гласуване; защото това би значило, че Нар. Събрание да запрѣтва правото на единъ представител, което трѣба да има. Единъ представител може да направи запитване, когато намѣри за добро и до

когато не се откаже отъ желанието да направи запитванието си. Мисля, че Нар. Събрание твърдѣ погрѣшно би постъпило, ако би приело да се изхвърли отъ дневенъ редъ.

Д-ръ Цачевъ: Може това да е тѣй. Азъ не съмъ никога желалъ да стеснявамъ правото на народнитѣ представители, и азъ не зная, отъ дѣ се извлича това. Тукъ нѣма запрещение. Азъ казахъ едно мнѣние, но не могъ никога да запрета да си искаже мнѣнието другъ представителъ; и г-нъ Яневъ, като отлага запитванието си, предлагамъ на Народното Събрание да вотира, да се оттегли това запитване. Мисля, че и азъ имамъ право, да направя това предложение; слѣдователно, ако Народ. Събрание приема и желае да се вотира, добръ, ако ли не, то е негова работа. То е господаръ и свършено дѣло.

Председателъ: Именно азъ казахъ, че не могъ да туря Вашето мнѣние на гласуване; защото тогава би станало рѣшение, ако би Народ. Събрание да го приеме. А такова рѣшение на Нар. Събрание не може да стане. (Гласове: На дневенъ редъ).

Анневъ: Азъ нѣма да казвамъ нищо по този въпросъ, само ще напомня на г-на председателя, че той пропусна да попита, има ли нѣкой да направи забѣлжка върху прочетения протоколъ?

Председателъ: Да. Има ли нѣкой отъ г-да представители да направи забѣлжка върху прочетения протоколъ?

Мецовъ: Има, именно, да направи относително суровитѣ опинци. При всичко, че Нар. Събрание прие, но съ това се убива духа на единъ търговецъ, защото у насъ носятъ повече сурови царвули, при всичко това, нека Нар. Събрание се произнесе върху този въпросъ. Ако ще сега да подобримъ положението само на нѣкои, това е другъ въпросъ.

Председателъ: Ще забѣлжж само, че този въпросъ е рѣшенъ отъ Нар. Събрание.

Мецовъ: Зная, че е рѣшенъ, но може би нѣкои представители да искатъ да се обмисли изново.

Председателъ: Ако желаете, да се промѣни това нѣщо, то трѣба да направите ново предложение въ Нар. Събрание въ свое време, и то ще разгледва този въпросъ,

Има ли нѣкой върху точността на протокола да забѣлжи нѣщо?

Анневъ: Има да забѣлжа, че отъ прочитанието на протокола, стана явно, че се бѣше подигналъ въпроса за чужденцитѣ чиновници, които сж на българска служба; тогава трѣбаше г-нъ председателъ да подложи на гласуване този въпросъ, какво да стане съ таквизъ чиновници. Този въпросъ само се разви и остана висящъ.

Председателъ: До колкото помня, по този въпросъ за чужденцитѣ чиновници, М-вото се обѣща да внесе единъ списъкъ за всички тия чиновници, който ще се разгледва въ Нар. Събрание; защото, мисля, завчера върху това не можеше и да стане никакво рѣшение. Освѣнъ това, г-нъ Анневъ, ако е забѣлжилъ, че трѣбаше да се положи въпроса на гласуване, трѣбало още тогава да забѣлжи това, а не подиръ една или двѣ недѣли да дохожда да казва, че еди кое предложение трѣбало да се даде на гласуване. По този начинъ не могатъ да се водятъ работитѣ въ едно Нар. Събрание.

Анневъ: Този въпросъ не се подигна прѣди една недѣля, а прѣди два дена, сирѣчь въ послѣдното засѣдание и азъ забѣлжихъ само, че се е пропуснало гласуването върху този въпросъ. Общото желание на Нар. Събрание бѣше, че всички М-ри трѣба да представятъ списъкъ за всички чужденци чиновници.

Председателъ: М-вото направи такова заявление и азъ вървамъ, че то ще представи списъка въ Нар. Събрание.

Тѣй като точността на миналий протоколъ не се оспорва, то обявявамъ го за окончателенъ. На дневенъ редъ иде законопроектъ за горитѣ. Докладчика на комисията има думата.

Докл. Яневъ: Г-да представители! Извѣстно Ви е, че горитѣ, освѣнъ че сж единъ отъ главнитѣ източници за обогатяването на една държава, но още тѣ служатъ и за прѣчистението на лошия въздухъ, запазватъ съ прохладяването си сѣидбитѣ на една страна, предпазватъ отъ суша земята, спиратъ наводненията и отъ други естествени явления, като буря, градъ и пр. — За това общитѣ начала препоръчватъ да има една добра администрация върху тия естествени източници за да може чрезъ тѣхъ да се достигне благополучието на страната. — Образованитѣ държави, водими отъ тия начала, посвѣтватъ всичкитѣ си усилия за подържанието на горитѣ, и чрезъ които извличатъ една значителна полза.

Нашата държава, може да се каже, че и тя е една отъ богатитѣ по горитѣ си, но недостаточността на единъ добъръ надзоръ и злоупотребителнитѣ дѣрвоосѣчение, сж вече упустили една частъ отъ тия естествени богатства и за тѣхното възраждане се изисква дълго врѣме и енергически мѣрки.

Загубитѣ, които произтичатъ на държавата ни отъ това състояние на горитѣ, не сж могли да избѣгнатъ отъ вниманието на нашето правителство, и което, като има предъ видъ за начина по управлението на горитѣ, както въ обра-

зованитѣ държави е повѣрено на специалисти по тая частъ, то предложи въ миналата сесия на Н. Събрание да предвиди въ бюджета си сума за единъ специалистъ по горитѣ за урѣжданieto на тая горска администрация. Не само тѣзи първи мѣрки земени, като за основа при въвежданieto за преобразование на горската икономия се достаточни, но за полаганieto въ дѣйствие се уеѣща и нуждата да се положи на единъ законъ, чрезъ когото да може да се усигори рѣдовний и постоянний ходъ на тия естествени богатства. И за това единъ законопроектъ бѣше изработенъ отъ М-вото на Финанситѣ още въ преминалата година и внесенъ въ Нар. Събрание, но предизвикано отъ краткото врѣме, което бѣше остало, то отложи се разискването му за настоящата сесия.

Общитѣ распорѣждания на тоя законопроектъ не само опредѣля разнитѣ категории на находящитѣ се въ държавата гори, но има предъ видъ и подчинението имъ подъ едно по рационално управление, което ще способствова, както за съхранението, отгледването на съществующитѣ, така сѣщо и за посажданieto на други нови гори гдѣто се види нужно за страната.

Извѣстно е, че дървата за горѣние и въглицата, съставятъ една отъ първитѣ нужди на населението, освѣнъ това и повечето отъ населението се поминува съ продаване на дърва за посрѣщание на своитѣ домашни нужди; за това се предпочете да се постави въ настоящия законопроектъ за сѣчението на дървения материялъ една такса, ако и незначителна по стойността си, но само да може да се приучи населението да узнава важноста на горитѣ.

Най-послѣ комисията, като зема предъ видъ необходимата нужда за урежданieto на добрата горска администрация, която да удовлетвори общитѣ нужди на страната и да повиши доходитѣ на съкровището и като се увѣри, че обещания законопроектъ ще може напълно да отговаря на това, тя (комисията) прие настоящия тоя проектъ съ слѣдующитѣ поправки и измѣнение:

В. Джоновъ: Желая г-нъ М-ръ на Финанситѣ да даде обяснение, кои гори сѣ държавни, иматъ ли свои граници, или сѣ предадени отъ турското правителство на окр съвѣти въ дѣлата?

Докладчикъ Яневъ: Това е предвидено по-надолѣ. Когато му дойде реда.

Сукнаровъ: Ако се чете членъ по членъ, тогава трѣбва да се сиремъ на първий членъ. Това азъ мисля, че въпроса, когото подигна г-нъ В. Джоновъ не се отнася къмъ това, какъ се опредѣляватъ въ законопроекта горитѣ, но кои сѣ

държавни гори у насъ. Т. е. съ други думи, има ли държавни гори у насъ.

М-ръ Начовичъ: Това нѣщо се опредѣлява отъ самия законъ. По доле въ вторий членъ е казано, какъ ще се опредѣлятъ държавнитѣ гори, общинскитѣ и частнитѣ; комисията на Нар. Събрание го е предвидила въ единъ членъ когото тя ще предложи като допълнение. Комисията на Н. Събрание ще предложи, да се приеме, щото въ свѣки округъ да се състави по една комисия, която да иде и на основа-ние на документитѣ и на распорѣжданията на Нар. Събрание, да опредѣли, кои гори принадлежатъ на частни лица, кои на черкви, манастири и прочее, и кои на държавата и на какво основание. Съ това ще се достигне онова, което предложи г-нъ Джоновъ и г-нъ Сукнаровъ.

В. Джоновъ: Кои гори принадлежатъ на общинитѣ, трѣбва да се опредѣли сега, а не комисии да отиватъ да опредѣлятъ на свѣта, кои гори сѣ частни и кои правителствени. Г-нъ М-ръ на Финанситѣ трѣбва да даде обяснения сега.

Анневъ: Самъ г-нъ докладчикъ каза, че по долѣ въ закона той ще има честь да съобщи на Нар. Събрание, какъ ще се опредѣлятъ границитѣ на държавнитѣ гори. Малко търпѣние и г-нъ докладчикъ ще даде обяснения по тази частъ.

Д-ръ Цачевъ: Обясненията, които иска г-нъ Джоновъ, не може да станатъ сега. Държавни гори сѣ онии, които не принадлежатъ на общината. А общински сѣ, които не принадлежатъ нито на общината, нито на нѣкой човѣкъ. Всѣки частенъ човѣкъ си има документъ, а сѣщо и всѣка община. Всички гори, които нѣматъ документи, принадлежатъ исклучително на държавата. (Гласове: охо!)

Попповъ: Г-нъ Д-ръ Цачевъ се твърдѣ лъже, защото всичкитѣ гори нѣматъ документи. Азъ знамъ отъ старо врѣме, че има балталъци, които отъ старо врѣме си принадлежали на една община, но е безъ документи.

М-ръ Начовичъ: Азъ се чудя, защо се бавимъ съ този въпросъ; той ще си дойде на редъ, и Нар. Събрание ще опредѣли, отъ какво се познава, че една гора е общинска или държавна. Това е въ рѣката на Нар. Събрание да го рѣши. И Събранието може да рѣши, че всичкитѣ гори сѣ частни, или че всичкитѣ сѣ общински или държавни, като има основанията си за това. Преди всичко обаче въ закона трѣбва да се турятъ нѣкои опредѣления върху категориитѣ на горитѣ, сиречъ какви гори могатъ да съществуватъ, и това сѣ общи правила, които служатъ за въвежданieto на закона.

Председателъ: Ще туря на гласоподавание заглавието на закона и първий членъ.

Докл. Яневъ: Какъ да го чета?

Председателъ: За всеки членъ, когато има измѣнения, ще се четатъ.

Докл. Яневъ: (Чете.)

ЗАКОНОПРОЕКТЪ ЗА ГОРИТЪ.

Общи распорѣждания.

Чл. 1. Горитъ въ Княжеството се дѣлятъ на 3 категории:

- а) Държавни;
- б) Общински, и
- в) Частни.

Председателъ: Комисията предложи на първий членъ слѣдующето измѣнение: «общинскитъ гори, извѣстни подъ името балталъци.»

Сукнаровъ: Азъ мисля, че това, което прибавя комисията въ първий членъ съ думата балталъци, ограничава смисъла. За това да се остави само «общински,» има и други гори, които може да бждатъ общински. Щомъ се тури балталъци, то се отнема на общинитъ право да иматъ и гори освѣнъ балталъцитъ

Докл. Яневъ: Комисията тури това да опредѣли, че когато се каже изобщо балталъци, по селата мислятъ, че отъ тамъ се бератъ дърва и пр. както е предвидено въ турскій законъ.

М-ръ Цанковъ: Мисля, че думата «балталъци» се употребява по-вечето въ онѣзи мѣста, дѣто населението е смѣсено, не знаятъ нито какво ще каже «балталъци.» За това да си стои българското название, а балталъкъ употребява се само въ селата, дѣто има Турци. Менъ ми се струва, на другадъ да казватъ бранища, или какъ?

Шивачовъ: Азъ искамъ само да кажа, че «балталацитъ» не може да бждатъ само общински, а и държавни и частни. Общото название е «балталъкъ,» както желае комисията, съществува въ закона за земитъ. Но не може да се каже, че «балталъка» е непременно общински. Може да е и правителственъ.

Х. Ангелъ Флоровъ: Сжщо и ний сме имали балталъци на 2, 4 мѣста а сега не ни даватъ да сечемъ. (Гласове: Това е другъ въпросъ!),

М-ръ Цанковъ: Ми се струва, че главната причина да се махне това, е, че по-доле има опредѣлено, що е общинска и що е частна гора. Тукъ се казва, една гора е на държавата, друга на общината, друга на частни лица, а по-доле ще се опредѣли, кои сж държавни, кои общественни. По сжщата причина трѣбва да се исхвърли всеко по-точно опредѣление.

Сукнаровъ: Толкостъ повече трѣбва да се махне буквата на б, защото балталъци има и частни. За това да се махне, защото иначе се ограничава смисъла. Да остане, както си е въ законопроекта.

Батановски: Като членъ на комисията, моето мнѣние е, да се махне това. Сега ако се каже «балталъкъ» на горитъ, може да се нарекатъ и правителствени. Гори, които сж въ синора на общината, наричатъ се общественни, а онѣзи, които иматъ тапий — частни. А балталъци, отъ които сѣкатъ дърва 10—15 села сега сж държавни.

М-ръ Цанковъ: Комисията, ако бѣше прочела закона за земитъ, щѣше да разумѣе, какво ще каже «държавни гори.» Защото въ територията на селото, дѣто е, то е общинско, а вънъ отъ територията на селото е държавно. Това все принадлежи на селото, за това да се каже: селски, държавни и частни. Подолу е опредѣлено.

Буровъ: Искахъ да кажа за туй, дѣто г-нъ Сукнаровъ каза, че имало частни балталъци. Това не може да бжде. Както каза г. М-ръ, въ всяка община дѣто сечатъ дървата, наричатъ го балталъкъ. Това название тѣ знаятъ подъ име общинска гора. Ако комисията турне: общински, извѣстни подъ име балталъци, то всяка община ги има, дѣто си бере дърва.

Докл. Яневъ: Комисията е имала предъ видъ, да опредѣли още повече и по-ясно, кои гори сж общински; но понеже отъ повечето лица се настоява, да се исхвърли думата «балталъци,» за това се съгласявамъ.

Попповъ: Думата «балталъци» не ще каже «общински гори.» То е отъ думата «балта.» Има човѣкъ една гора, половината отъ нея сѣче, а половината не сѣче. Отъ дѣто сѣче, то се казва «балталъкъ.»

Председателъ: Ще тура на гласоподавание заглавието и първий членъ, както се приеа въ законопроекта, представенъ отъ г-на М-ра на Финанситъ. Които сж за приеманieto, да си дигнатъ ржката. (Болшинство).

Докл. Яневъ: (Чете):

«Чл. 2 Държавни гори сж ония, които не принадлежатъ ни на общини, ни на частни лица.» Нѣма никакви измѣнения.

Велко Джооновъ: Тия държавни имоти сака сега да се опредѣлятъ, кои сж. Защото за опитъ видѣхме, какво стана въ сессията. Тукъ принуди Събранието М-ра на Финанситъ да даде на едно 12,000 лева, а за какво бѣше, да ли за полза на България, или не, не знамъ. Всичкитъ гори и частни и общински се спрѣха, балталъци пасбища и до днесъ не се дава да се сѣкатъ. Пренесе се една квитан-

ционна книга въ околийското управление и отъ тамъ, трѣбваше човѣтъ да иде да земе квитанция и да сѣче. Тамъ въ квитанцията се казва, колко да бѣде дължина, колко ширина, колко лева и прочее. Трѣбва да се обясни сега това.

М-ръ Начовичъ: Ако сж ставали такива нередовности, причината е била, че не е имало законъ, и че всѣки М-ръ е давалъ такива распореждания, каквито е ималъ за добри. Нар. Събрание, като направи законъ, ще опредѣли всѣко нѣщо кому принадлежи и какъ да се употрѣбѣва. За това се прави закона, за да знае и М-вото, какъ да се отнася съ държавнитѣ, общинските и частнитѣ гори, какво да прави за тѣхното съхранение и размножение, а при това и народа да знае какво право има.

Величко Х. Ангеловъ: Въ вторий членъ е предвидено, че гори, които не принадлежатъ ни на частни лица, ни на общини, сж правителствени. Има гори въ Радомирската околия и тия гори отъ много врѣме се сѣкатъ отъ селени, които дохождатъ отъ Софийско, отъ Дубница и прочее. Които се казватъ сега подъ име правителствени, не е възможно хората да идатъ да сѣкатъ. Разбира се, че тѣ принадлежатъ на нѣкоя община. Има милионни уврати гори, отъ тѣхъ, г-да 4 окръга сѣкатъ.

М-ръ Начовичъ: Ако да бѣше г-нъ Величко Х. Ангеловъ прочелъ всичкий законъ съ внимание, той щеше да види, че М-вото предлага, както и комисията приема, щото даже и въ правителствени гори да могатъ общинитѣ да сѣкатъ дърва, когато нѣматъ свои гори. За това този въпросъ е преждевремененъ. Когато му доде реда, всѣки да предложи онова, което може да послужи за поправяние на този законопроектъ. За това нека имаме търпение да се исчете члена заедно съ прибавката, която е направила комисията, и тогава ще видимъ, какво има да се измѣнява; освѣнъ това при второто четение, всѣки може да направи своето предложение за измѣнение и допълнение.

Геровъ: Азъ ще моля г-на Джонова, да има търпение, защото комисията е предвидѣла това, което той иска. Този въпросъ за сега е преждевремененъ. Когато дойде на редъ, той ще млъкне и не ще има нужда да говори.

Хаджи А. Флоровъ: Оттеглямъ си думата.

Предсѣдатель: Полагамъ на гласоподаване вторий членъ.

Буровъ: Комисията предложи: «нито на една община.»

Предсѣдатель: Добръ.

Докл. Яневъ: Комисията е опредѣлила слѣдующето: (Чете): «Общински гори сж ония, които отъ старо врѣме

сж били опредѣлени за извѣстни общини, било градове, било села, било колиби, да може отъ тѣхъ да бере населението за свое отопление». (Гласове: се сжщо.)

Д-ръ Пачевъ: Тази прибавка, която г-нъ докладчика иска да направи на 3 членъ си нѣма мѣстото. Тукъ се разбира, че тукъ правителството, като има грижа за населението, както имало и бившето правителство, да има грижа и за ония селени, които нѣматъ гори, да имъ дава отъ тамъ дърва, за да се отопляватъ. Слѣдователно, всѣка община която нѣма собствени гори, правителството ще ѝ опредѣли гори. Нѣма да ги остави да измрътъ отъ студъ. За това да се приеме члена, както си е. Прибавката, на мѣсто да го направи по-ясенъ, ще го направи по-тъменъ. По-доле е казано, какъ ще се снабдяватъ съ дърва. За това моля г-на Докладчика, да си оттегли прибавката.

Попповъ: Казахъ и по-напредъ, че общинскитѣ гори сж рѣдки, за които иматъ документи. Да се опредѣли, кои сж били общински по-напредъ. Трѣбва прибавката да стои да опредѣли тѣзи гори, че сж общественни: тѣй като тѣ се ползуватъ отъ старо време.

Шивачовъ: Прибавлението на комисията е твърдѣ спрѣвливо, защото на селата и общинитѣ е дадено отъ турското правителство право, че всичкитѣ гори или балталъци, които сж служили отъ старо време на извѣстни села, или градове, да си бератъ дърва. Това право имъ е дадено, както се вижда и въ самия правилникъ за горитѣ, които сж сжществували въ турско време. Това право не може да имъ се отнеме. Щомъ нѣколко общини иматъ право да сѣкатъ, ние не можемъ да имъ го отнемемъ; и ний сами казваме че частни сж онѣзи, които не принадлежатъ нито на държавата, нито на общината. Слѣдователно, тѣзи балталъци оставатъ съ сжщото право, както сж били.

М-ръ Начовичъ: Азъ не съмъ противъ прибавлението, което прави комисията, само намирамъ, че не е нужно ако и да го подкрѣпя г-нъ Шивачовъ. Тукъ както е турнато въ закона, никакъ не лишава общинитѣ отъ тѣхнитѣ права, а напротивъ имъ дава по-голъми гаранции, защото се казва, че сж общински ония гори, които принадлежатъ на общината. Ако се каже по-надолу, по какъвъ начинъ се доказва тази принадлежностъ, това ступанство, това притѣжание, тогава всичкитѣ общини се гарантиратъ. По тая причина този членъ никакъ не ограничава правата на общинитѣ върхъ тѣхнитѣ имоти.

Анневъ: Дополненията, които предлага комисията, споредъ мене, не сж друго нищо; освѣнъ плеоназми. Общински гори сж онѣзи, които принадлежатъ на общини, градове

или села. То се разбира, че щомъ една гора принадлежи на едно село, то това село има право да се ползува отъ тази гора, разбира се, като се съобразява съ закона.

Д-ръ Помяновъ: Не считамъ за излишни допълненията, които се предлагатъ на членъ третий. Тамъ се казва: (чете го. Виджъ по-горѣ).

Тукъ думата «принадлѣжи» показва, и тъй се разбира на български, че това е нейно ступанство, на общината. Горитѣ, които принадлежатъ на общини, села или колиби се наричатъ общински. Азъ не знамъ, защо не се прочете цѣлия проектъ, за да видимъ, има ли нейдѣ да се припознава ступанство на общинитѣ надъ горитѣ, нѣщо, което не само въ България, но и по другитѣ държави нѣма. Общинитѣ иматъ само ползувание, а висшето право надъ горитѣ принадлежи на правителството. Както видѣхъ по-долѣ, правителството има право да тури нѣкоя норма, какъ да се експлоатиратъ горитѣ и нека предположимъ, че би тѣ стоили въ пълно ступанство, тогава кой М-ръ на Финанситѣ, или, кой надзоръ има право да каже на една община: така трѣба да се сѣкатъ, а не иначе. Общината ще му каже: азъ ще сѣка, както искамъ. Наистина отъ този членъ азъ не изваждамъ това заключение, което се направи тука, че щѣли да се ограничатъ правата на общинитѣ, които сѣ тѣ имали; както напр. правото да бератъ дърва. Но въ него виждамъ друго нѣщо: виждамъ принадлежностъ на горитѣ къмъ общинитѣ. А туй не може да бѣде, защото на пр. чл. 22 казва (чете го): «Запретено е да се сѣче гора, преди да достигне определеното си, за сѣчение време».

Като има такова постановление по-долѣ, не можъ да се съглася, че можало да се запрети на една община да сѣче гората си преди да достигне определеното си за сѣчение време, ако гората се припознае въ пълно ступанство на общината. Отъ друга страна пълното ступанство надъ горитѣ не ще бѣде съгласно съ турския законъ, който припознава само право за ползувание; освѣнъ съ частнитѣ гори. И рѣдко ще намѣрите нѣкѣдѣ гори на общини съ абсолютно право на ступанство. За това, третий членъ трѣба да се приеме така, както е отъ комисията направенъ. Отъ ония опредѣления азъ разбирамъ правото, което иматъ общинитѣ надъ горитѣ си. Тѣй сѣщо въ члена на комисията се казва, че селенитѣ иматъ право, да си бератъ дърва за отопление и пр. По тази причина бихъ желалъ, да се приеме члена, както го редактира комисията.

Докл. Яневъ (чете прибавката. Виджъ по долу).

Шивачовъ: Прибавката на комисията не е нищо друго, освѣнъ, че е зета изъ правилника за горитѣ отъ турското

правителство. 21 и 22 чл. отъ този правилникъ казватъ: (чете ги).

Както казахъ, комисията просто е обяснила, че подъ думата «общински» гори се разбиратъ ония, отъ които се ползуватъ жителитѣ на това село. Мисля, че онѣзи г-да, които бѣха противъ тази прибавка, не представиха никакви мотиви. Щомъ се съгласимъ, че жителитѣ може да се ползуватъ отъ тѣхъ, на основание на по-долу поставеното, то тази прибавка нѣма никакъ да вреди и може да се приеме.

Попшовъ: Има общини, които нѣматъ никакви гори, и се ползуватъ отъ други. Добрѣ, но ако отиватъ отъ друго мѣсто да искатъ и имъ кажатъ нѣмате право, тогава какво ще правятъ? Ще имъ кажатъ: ний сме се ползовали отъ много време и ще се ползуваме. За това прибавката нека стои за да улеснява народа.

Д-ръ Цачевъ: Това, което г-нъ Попшовъ каза, се е практикувало въ турско врѣме. Знайте г-да, че въ Търновскій окръгъ нѣкой села нѣматъ гори, и за това иматъ гора опредѣлена отъ правителството, на десния брѣгъ на рѣка Янтра, сръщу Трамбащъ. И тамъ се ползуватъ 15 общини; нѣ този балталжкъ не е тѣхна собственостъ. Той принадлежи на правителството, а правителството просто е опредѣлило за тѣхъ, понеже нѣматъ гори да сѣкатъ дърва и то толкова, колкото е тѣмъ нужно, а не да сѣкатъ и продаватъ отъ нея. Нѣ ако кажемъ, че балталжцитѣ, отъ които сѣчатъ общинитѣ и се ползуватъ, ще бѣдѣтъ тѣхно притѣжание, мисля, че ще направимъ една погрѣшка съ това, защото този балталжкъ може да служи на тѣзи общини за 5 или за 7 години. Като исчатъ дървата отъ този балталжкъ, тѣ ще го зарежатъ и послѣ ще искатъ отъ правителството друго мѣсто, отъ гдѣто да сѣкатъ дърва и ще кажатъ, че и това е тѣхно притѣжание. Никакъ, това е притѣжание на държавата, а просто правителството имъ дава, за да удовлетвори домашнитѣ си нужди. За това, тази прибавка е излишна, защото по-долу има другъ членъ, който опредѣлява, какъ трѣба да се отпусчатъ отъ други гори, да сѣчатъ дърва онѣзи общини, които нѣматъ тѣхни общински гори.

Дуковъ: Азъ тази прибавка намирамъ умѣтна, тѣй като съмъ членъ въ комисията. Тукъ г-нъ Шивачовъ извади 21 и 22 чл. но тѣ не сѣ само за правителственитѣ гори. Тукъ правимъ законъ за подобрението на населението, ако защищаваме правителството, ще опростимъ другата страна. Като е тѣй, да се остави да се ползува населението. Населението се ползува само отъ общинскитѣ гори, но ако нѣма — и отъ правителственитѣ. Тукъ нѣма да защита-

ваме само една страна, защото принадлежат една на друга; на пр. както населението принадлежи на правителството, така правителството принадлежи на населението. Съ този законъ търсимъ способъ за подобрене на населението. И за туй прибавката трѣба да остане. Защото ако не я оставимъ, може да има нѣкои гори въ територията на страната. Вънъ отъ селата и тѣ да останатъ на правителството, така щото общината да не може да се ползува отъ стотина години. Ако е работата да защищаваме правителството и да направимъ само да се ползува, тогава да стане, както казаха г-нъ Цачевъ и Помяновъ.

Докл. Яневъ: Комисията е имала предъ видъ да опредѣли точно името: «общински гори» и за това е турила, че въ тѣзи общински гори, отъ които населението се ползува още отъ старо време, да принадлежатъ на една извѣстна община. Предполага се още, че общински гори сж ония, отъ които иматъ право да се ползуватъ общинитѣ, сир. градове села, или колиби т. е. споредъ третия членъ, или споредъ послѣдната редакция.

Анневъ: Цѣльта на законодателя въ този законъ е: не да опредѣли кои иматъ право да експлоатиратъ и кои нѣматъ, а да опредѣли категориитѣ, като каже, кои сж правителствени, кои общински и кои частни. Щомъ се каже, че една гора е общинска, то се разбира, че общината има право да се ползува отъ нея. Тукъ е цѣльта да се опредѣлятъ категориитѣ, а кои иматъ право да експлоатиратъ — то е ясно.

Шивачовъ: Азъ мисля, че прибавката на комисията е много хубава. Не знамъ защо г-нъ Докладчикъ прави онова предложение. Прибавката на комисията е умѣстна, за туй да се прочете, а не да предлага г-нъ Докладчика 20 предложения по кефа си.

Предсѣдатель: Моля г-нъ Шивачова да не прави забѣлжки на хората.

Моля г-нъ докладчика, да прочете прибавката на комисията.

Докл. Яневъ (чете):

«Общински гори сж онѣзи, които отъ старо време сж опредѣлени на извѣстна община, градъ, село, или колиба, щото отъ тѣхъ населението да си бере дърва за отопление и други домашни нужди.»

Предсѣдатель: Приема ли се 3 чл. заедно съ прибавката? (Приема се).

Докл. Яневъ (чете):

«Чл. 4. Частни гори сж ония, които принадлежатъ на частни лица, или на общественни учрѣждения, като Църкви, мѣнастири, училища, болници и пр.» (Приема се).

Чл. 5. «Ступанитѣ на гори, били тѣ частни, общински или държавни, сж длѣжни да поставятъ нужното число хора. да ги вардятъ и отглѣдватъ. Относително съхранението и отглѣдванието на горитѣ, тѣ се намиратъ подъ надзора на градското управление.»

Анневъ: Азъ мисля, че този членъ трѣба да се поуглади малко, именно да се каже: «Съхранението и отглѣдванието на горитѣ е подъ прямия надзоръ на градскитѣ управления», защото иначе не ще бѣде вразумителенъ.

Предсѣдатель: »Подъ прямия надзоръ“ не може да се каже. Ще туря на гласоподавание както предлага комисията. Ако Нар. Събрание не приеме, тогава ще се гласува съ прибавката на г-на Аннева. Приема ли Нар. Събрание чл. 5? (Приема). Които сж на мнѣние да се приеме да си дигнатъ ржката. (Болшинство).

Турямъ на гласоподавание члена както го е направила комисията и послѣ ако Нар. Събрание приеме добавката на г-на Аннева, ще туря и нея на гласувание. Приема ли Нар. Събрание 5-й чл. както го е измѣнила комисията? (Приема). Които сж на мнѣние да се приеме, да си дигнатъ ржката. (Болшинство).

Моля г-на Аннева, жѣлае ли да се тури на гласувание прибавката му.

Анневъ: Това бѣ редакционна поправка, азъ не предлагамъ нищо ново.

Предсѣдатель: Моля г-на Аннева, не настоява ли?

Анневъ: Тѣй като има и послѣдно четение, можъ тогава да предложа да стане тѣзи редакционна поправка.

Предсѣдатель: Моля г-на докладчика да продължава.

Докл. Яневъ (чете): Чл. 6. «Всѣка община е длѣжна да отглѣдва и да държи въ добро състояние гора не по-малко отъ $\frac{1}{60}$ отъ землището си (территорията). Ония общини, които нѣматъ никакъ гора или иматъ въ по-малкъ размѣръ, сж длѣжни да насадятъ по указание на градското управление нова, въ растояние на двѣ години отъ изравнението на тоя законъ.

Комисията е направила слѣдующитѣ измѣнения: първо, $\frac{1}{60}$ да се смене на $\frac{1}{50}$. Полвината членове отъ комисията бѣха да се направи $\frac{1}{50}$, а другата половина бѣ за $\frac{1}{25}$, Тѣй щото комисията бѣ на двѣ мнѣния: за $\frac{1}{50}$ и $\frac{1}{25}$.

Предсѣдатель: Кое е мнѣнието на болшинството.

Докл. Яневъ: За $\frac{1}{50}$.

Предсѣдатель: Тогава значи, промѣнено е отъ $\frac{1}{60}$ на $\frac{1}{50}$.

Докл. Яневъ: Има още измѣнение. Вмѣсто двѣ години растояние, турено е 10 години, като посѣватъ всѣка година по $\frac{1}{10}$ часть отъ пространството, което е опредѣлено за посаджение.

Вълчевъ: Тамъ има една дума помѣстена «имоти»

Председателъ: (Прекъсва го). Думата има г-нъ Буровъ.

Буровъ: Азъ искамъ да кажа, че $\frac{1}{60}$ или $\frac{1}{50}$ часть трѣба да се измѣни. Има нѣкои общини, на които землището е тѣсно и сѣжно. А има сѣщо по-голѣми гори, близо до градоветъ и селата. Тѣ да ли ще подлѣжатъ на сѣщата категория да насѣватъ гори, като иматъ близо до планината.

Докл. Яневъ: Тѣ неще подлѣжатъ подъ сѣщата категория, защото споредъ 9-й чл. нѣкои общини се освобождаватъ отъ насаждане гори. Мисля, това задоволява г-на Бурова.

Списаревски: Относително до думата «имоти» за която споменѣ г-нъ Вълчевъ, азъ ще кажа, че комисията е приела «недвижими имоти». Азъ разбирамъ съ това «земи».

Вълчевъ: Тогава нѣмамъ нищо. Ако се разбира «земи», тогава добрѣ; но по-добрѣ би било да се поправи, защото инакъ не се разбира.

Председателъ: Имотитѣ не се мѣрятъ на уврати.

Д-ръ Цачевъ: Азъ мисля, че ще бѣде по-добрѣ, и ще се постигне цѣльта, ако се остави срока 2 години. Цѣльта на този законъ е, да се размножи гората, колкото се може по-скоро. Ако стане разсажданието вѣтрѣ въ двѣ години намѣсто въ 10 години, то за 8 години дърветата ще порастѣтъ. За това да си остане, както е предвидено въ правителствения законопроектъ.

Манафовъ: Азъ почти щѣхъ да искамъ сѣщото. Азъ не могъ да разберъ, защо тукъ, когато е показано 2 год. да искаме да го продължаваме за 10 години. Ние тукъ правимъ единъ законъ за нѣщо, което се чувствува; а комисията предвижда 10 години. Тогава би трѣбало подиръ 8 години да правимъ този законъ. Значи, закона се прави за да спомогне на нуждитѣ, защото нашитѣ гори почти станаха нищо. Тѣ сѣ истрѣбени и се истрѣбляватъ немилостиво. За това закона е предвидѣлъ пресадиwanie, за да можемъ да имаме гори както въ другитѣ държави.

М-ръ Начовичъ: Този законопроектъ е билъ приготвенъ отъ Финансовото Министерство и послѣ е миналъ презъ Държавний Свѣтъ. Ако и да е билъ приготвенъ отъ Финансовото Министерство, и послѣдното, ако и да има отговорността за това, което е писало и предлага, азъ възставамъ сега противъ това опредѣление на закона, относително до двѣ години. И именно, това измѣненіе е станало по мое предложение въ комисията. Предложихъ 10 години, защото слѣдъ като се изучи въпроса, видѣ се, че не може да се изпълни въ двѣ години, това, което се налага на общинитѣ; защото има общини съ голѣми пространства земи, които въ двѣ години не е възможно да си посѣятъ или да

си посадѣтъ. Посѣванъето или саденъето гори е придружено съ голѣми разноси. Нѣкой пѣтъ даже се случва че не се сполучва, и сѣмето пропада, или че растението изсѣхва. Ако напр. първата година се посѣятъ 100 дюлюма и се не сполучи, пагубата е по-малка, отъ колкото ако бѣха се посѣяли 5000 дюлюма. Въ тѣзи работи се постѣпва по опитъ, за това предложихъ да се тури 10 год. и сега предлагамъ да се прибави: «като посѣватъ всѣка година по $\frac{1}{10}$ часть отъ опредѣленото пространство». Ще обърна вниманието ви и върху друга една точка. То е именно за $\frac{1}{50}$ или $\frac{1}{60}$ часть отъ територията. Въ напредналитѣ държави, г-да, тая часть е не 50-та или 60-та, но 3-та или 4-та часть отъ територията имъ; сир. който има 1000 дюлюма, трѣба да държи 333 или 250 дюл. гора. Хората като сѣ напреднали, ще сѣ и по-опитни и вѣроитно по-вече ще знаятъ отъ насъ кое е по-добро, и сѣ го приложили въ дѣйствиe. По насъ е не възможно за сега да се иска постиганъето на една такава пропорция. Зарадъ това, азъ предлагамъ, не $\frac{1}{3}$ -та или $\frac{1}{4}$ -та, а само $\frac{1}{25}$ -та часть отъ пространството да бѣде въ гора, защото съ $\frac{1}{50}$ часть не се постига това, което се желае съ този законъ. Ако се приеме да стане посѣванъето или отгледванъето въ 10 г., не ще бѣде толкова тежко, и цѣльта по-вече ще се постигне. И чрезъ това ще се измали климатическото и игиеническото положение на страната.

Поповъ: Азъ искамъ да кажа на г-на Бурова, че пита, въ една община ако нѣма хичъ гора, а има близу гора, да ли ще садятъ и тѣ нова гора.

То се разбира, защото гората не ни трѣбва само за улѣснение и за дърва, но повече да привлѣча дѣждѣтъ и да не ставатъ наводнения и суши. Но 25-тата часть отъ земята да е гора, не малко. Единъ чловѣкъ, който има 100 дюлюма, едвамъ ще може да насади 2 дюлюма, защото иска да се загради първата година, да се чисти, да се копае, да се пази и пр., и най-напредъ иска обкопъ или хендекъ.

Единъ чловѣкъ за да посѣе 25-та часть, т. е. отъ 100 дюлюма да посѣе 25 (Председателъ: $\frac{1}{25}$ не е 25 отъ стотината, но $4^0/0$.) Пакъ е много. И 4 дюлюма отъ 100-та е много, защото той трѣбва да похарчи много пари. $\frac{1}{50}$ часть не е малко. А дѣто си има гора, то си има не 50 $^0/0$ но 150 $^0/0$. Тука не е за тѣхъ; тука е като за Добруджа и азъ ще кажа, че на 100 дюлюма 2 гроша е достатъчно. Послѣ, пакъ ще приложимъ.

М-ръ Начовичъ: Азъ искахъ думата, за да обясня нѣщо на г-на Попова. Втората алинея казва тѣй: «сѣщото сѣ длѣжни да направятъ и ония лица, които иматъ

имоти по обширни отъ 500 уврата.» Туй показва, че който има 500 уврата, ще посѣе или ще отгледва отдѣлената частъ гора, а който има 499 уврата и надолу, нѣма да бжде задълженъ да направи това. На едно село, напримеръ, ще се пресметне цѣлото общинското пространство земя и ще се задължи да насади или отгледва нужното количество гора; а отъ частнитѣ лица нѣма да се иска такова нѣщо, освѣнъ отъ ония, които иматъ 600 или, споредъ комисията, 500 уврата земя, сиречъ който е богатъ и който може да насади $\frac{1}{25}$ частъ за 10 години, особено, когато той отъ това ще има голѣмъ доходъ.

Дуковъ: Азъ искахъ да кажа върху двѣтъ години предложени, както г-нъ М-ръ напомнюва. Ние размислихме, че вътрѣ въ 2 години не е възможно да се посѣе толкова гора, защото, както каза, и г-нъ Начовичъ, има да отиватъ голѣми разноски и причини. Може да се случи или болестъ по хората, тѣй да кажа, што на не могатъ да сѣятъ; може сума да се случи, та да не могатъ да се хванатъ дърветата. По-надолу има членъ, който има, че трѣбва да се штрафуватъ неиспълнителитѣ на тозъ законъ. Сега да ли тѣзи хора сж виновати, които не сж били въ състояние? По тия съображения приѣхме по министерско предложение 10 години. И тѣй въ 10 год. ще бжде по-лѣсно, защото гората не ще бжде само на едно мѣсто. Подиръ посѣвяването ще се иска работанье; ще иска да се копае, за града и т. н. т. като видѣхме, че е невъзможно да се изработи за 2 години, поставихме 10 години, като предполагахме че ще се захване отъ сега.

Колкото за 50-а частъ тѣй разбирамъ азъ, че макаръ да каза г-нъ М-ръ, че е малка, но $\frac{1}{50}$ частъ не може да се приложи нѣкъде, дѣто хората нѣматъ повече земя и дѣто сж оскудени даже за ниви. Които нѣматъ повече, какво ще направятъ? Разбира се, тозъ законъ ще се приложи, дѣто има много земя а гора нѣма. По-надолу отъ $\frac{1}{50}$ частъ не може да се приложи.

Докл. Яневъ: И азъ искахъ да кажа това, което каза г-нъ М-ръ на Финанситѣ, че вътрѣ въ разстояние на двѣ години не е възможно да се посади никаква гора, за това комисията, видѣ за добръ, да се тури за 10 години, защото, както знаете, гората не е кукурузъ туку да го сѣешъ да расте, и една община, на която се паднатъ 2000 дюлюма, не е възможно вътрѣ въ 2 години да ги посѣе. За това се направи 10 години.

Поповъ: Азъ никакъ не могъ да се съглася, че ще може да се приспособи точно тозъ законъ. Въ Доброджа иматъ много хора по 1000 дюлюма, и ако тѣ сж принудени да

посѣятъ по 40 дюлюма гора, то кога ще работятъ земята? Това е невъзможно.

Анневъ: Наистина, всички признаваме благотворното влияние, което иматъ горитѣ върху здраието на хората, сир. за благорастворението на въздуха, така сжщо и отъ къмъ икономическа точка зрѣние. Защото горитѣ сж единъ отъ главнитѣ фактори за благосъстоянието на единъ народъ, за това трѣбва да се съгласимъ съ г-на М-ра на Финанситѣ, че трѣбва да се направятъ по-голѣми жертви за посажданieto на нови гори, толкосъ по-вече, че ний въ днешний образованъ вѣкъ, трѣбва да оцѣняваме горитѣ по-добръ, отъ колкото е било въ старо врѣме, когато хората тоже сж знаели за благотворното влияние на шумата, за това и сж се моляли и кланяли даже на дърветата. Толкосъ повече, трѣбва да оцѣняваме днесъ горитѣ, и трѣбва да приемемъ предложението на г-на М-ра на Финанситѣ.

М-ръ Начовичъ: Съзнавамъ, че жертвитѣ, които се налагатъ на населението, сж тѣжки, нъ тѣзи жертви сж пакъ за него. Много хора знаятъ каква е била Бесарабия единъ вѣкъ, сиречъ преди да бѣхъ отишли Българитѣ тамъ; тя е била просто пустиня, сиречъ по-злѣ, отъ както сега е Доброджа. Благодарение обаче на управителитѣ, на губернаторитѣ, които сж били тамъ, тази страна е станала една градина. Можа да ви покаже че и въ други мѣста е станало сжщото. Ако има едно мѣсто въ България, което да се нуждае отъ гори, това е именно Доброджа; и азъ моля г-на Попова, който е отъ тия страни, да поддържа, че трѣбва да се принуди населението да си посѣе гори за себе си; защото въ Добродже именно е сума, тамъ нѣма вода и послѣ страната е изложена на най-зловреднитѣ вѣтрове, които изсушаватъ за единъ часъ плода на цѣлата година. Най-хубавий урожай, които се очаква, тия вѣтрове го направятъ на нищо. Съ посѣвяването на горитѣ туй зло ще се избѣгне, и населението нѣма да бжде изложено на такива пагуби, които сж хияда пѣти по-тѣжки, отъ колкото труда, който ще му се възложи за да посѣе горитѣ за своя собствена полза.

Дуковъ: Никой не може да откаже важността на този законъ; всѣкой осѣща неговата полза, тѣй сжщо и правителството и Държавний Съвѣтъ, и ние които сме го глѣдали. Не може никой да откаже. Нъ този законъ трѣбва да знаемъ не се прави за 20 или 30 години, но за сега само видѣхме за добро да се приеме $\frac{1}{50}$. А когато видимъ, че има нужда отъ измѣнение, и когато самитѣ хора видятъ, че ще бжде ползно, тѣ сами ще се потружатъ вторий пѣтъ да насѣятъ празнитѣ мѣста, и да иматъ гора вмѣсто $\frac{1}{50}$

$\frac{1}{25}$ частъ отъ пространството. За това, за първий път $\frac{1}{25}$ частъ ще каже е много, защото натоварваме на населението единъ юкъ, който не може да се носи. А като имаме за цѣль да се носи, тогава трѣбва да приемемъ по-малко. Слѣдъ година, двѣ или петъ ще се прибави и още нѣщо, и постига се сжщата цѣль. Тѣй е умѣстно и моли г-да приставителитѣ да се произнесятъ за вотиранieto на члена, както го е измѣнила комисията.

Д-ръ Помяновъ: Преди да се гласува този членъ, г-да представители, азъ ще обърнѣ внимание върху една несъобразность, която забѣлѣжвамъ между първата и втората алинея на чл. 6. Тукъ азъ предполагамъ така, че би имало въ една община 60 хиляди уврати и отъ тѣзи 60 хиляди уврати, споредъ първата алинея, общината е длѣжна споредъ законопроекта, да държи въ гора $\frac{1}{60}$ или хиляда уврата, а другитѣ да сж въ каквото да е. Сега, представете си такъвъ случай: тѣзи 60 хиляди уврати сж въ рѣцѣтъ на частни лица, и никой отъ тѣхъ нѣма 600 уврати, нѣ всякой има по-малко; всѣкой отъ тѣхъ има по сто, двѣстѣ до четири стотинъ, тогава какво ще излѣзе? Онѣзи, които иматъ по-малко отъ 600 уврати не сж длѣжни, споредъ втората алинея, гора да държатъ, а пакъ цѣлото това землище отъ 60,000 уврата, предположете, че ще е въ рѣцѣтъ на всичкитѣ тѣзи селяни, които иматъ по-малко отъ 600 уврата всѣкой единъ. Искат ли се сега, споредъ този чл. 6, тамъ да нѣма гора? (Гласове: трѣба да има, трѣба да има). Но не ще има, ако члена остане както си е: 60,000 уврата има и тѣзи сж въ различни рѣцѣ. Всѣкой единъ отъ тѣхъ нѣма повече отъ 600 уврата. Ще каже споредъ закона, никой не би билъ задѣлженъ да държи гора. Тукъ се казва въ законопроекта, че трѣба $\frac{1}{60}$ отъ землището, да се държи въ гора, тогава ще излѣзе, че ако се приеме втората алинея, то тази община, която има 60,000 уврата, и тѣ сж въ рѣцѣтъ на частни притѣжатели, отъ които никой нѣма повече отъ 600 уврата, не ще да има нито единъ дюлюмъ гора. Азъ бихъ желалъ, да ми се обясни това отъ комисията или отъ надлѣжното мѣсто.

Д-ръ Пачевъ: Това, което каза г-нъ д-ръ Помяновъ, не е никакъ право. Члена въ начало говори за общинитѣ, а никакъ не говори за частни лица, които иматъ извѣстно количество, т. е. 600 уврата. Горѣ се говори за общинитѣ, а тукъ се разбира, че всѣко едно лице, което притѣжава въ една община повече отъ 600 уврата, то е задѣлжено да държи гора въ онѣзи частъ отъ имуществото си, частъ равна съ $\frac{1}{60}$ частъ отъ имуществото си; задѣлженъ е да направи гора за това количество земя, която той има. Слѣдователно,

това тукъ никакъ не противорѣчи. Горѣ члена говори за общинитѣ, а никакъ не говори за частни лица, и общината ако има 60,000 уврата, за да направи 1000 уврата, ще се споразумѣятъ по между си и ще опредѣлятъ онова мѣсто съ съгласието, както ще видимъ по-долѣ съ лѣсничии; и тогава ще опредѣлятъ онова мѣсто и ще го направятъ гора за общината. Долний членъ задѣлжава онѣзи, които иматъ 600 уврата земя, тѣ ще направятъ гора особенна отъ задѣлженито, което имъ се пада, като членове на общината.

Д-ръ Помяновъ: Тукъ се казва: «всѣка община» но за по-добро обяснение азъ ще прочета члена. (Чете:.) «Всѣка община е длѣжна да отгѣлдва и да държи въ добро състояние гора, не по-малко отъ $\frac{1}{60}$ отъ землището си (территорията).»

Ако да бѣ казано не отъ территорията на общината, а отъ нейнитѣ недвижими имоти, разбирамъ; но въ территорията или топрака влизатъ и частни имоти. Моля прочее, да обърнете повече внимание върху думата, г-нъ Д-ръ Пачевъ, — отъ территорията; защото въ тази територия сж и имотитѣ на частнитѣ лица. Тукъ ако бѣше казано: отъ нейнитѣ недвижими имоти да държи $\frac{1}{60}$ частъ гора, тогава разбирамъ; но тука не е така.

М-ръ Начовичъ: За обяснение на г-на Д-ръ Помяновъ, азъ ще кажа слѣдующето: Той ни даде за примѣръ една община, която има 60,000 дюлюма топракъ, който е всичкия въ частни рѣцѣ. Но понеже 99% отъ нашитѣ общини имѣтъ освѣнъ тѣзи 60,000 уврата, които сж въ частни рѣцѣ, още по 120,000 уврата, на примѣръ, общински земи, то всичкия топракъ на общината възлиза на 180,000 дюлюма, и общиницитѣ ще трѣба да посѣятъ, на примѣръ, $\frac{1}{25}$ части отъ всичкитѣ тѣзи 180,000 дюлюма. Тѣй се разбира този членъ. Тука богатитѣ лица иматъ двойна роль: отъ една страна, тѣ се задѣлжаватъ да взематъ участие въ посѣванието на общинскитѣ гори, и да посѣятъ оная частъ, която имъ се пада, да посѣятъ, напр., ако вземемъ за основа горния примѣръ, тѣ трѣба да взематъ участие въ посѣванието на 7200-тѣ дюл. общинска земя отъ 180,000-тѣ хиляди уврата топракъ. Послѣ, ще имъ се наложи да посѣятъ и онова, което се пада въ размѣръ отъ тѣхнитѣ земи, които притѣжаватъ. Това зависи отъ Нар. Събрание, да се приеме или да не се приема. Но духа на този членъ е тѣй, както го истѣлкувахъ.

Шивачовъ: Тука се разбира, че както община изцѣло, колкото хиляди дюлюма има въ своето землище е длѣжна да направи $\frac{1}{60}$ частъ гора, тѣй сжщо и частни лица, които иматъ повече отъ 600 уврата се задѣлжаватъ да иматъ по

$\frac{1}{50}$ частъ, която имъ се пада отъ тѣхното землище. Напр. село, което има 100,000 дюлюма, ще му се падне, ако приемемъ $\frac{1}{25}$ цѣлото село да направи гора за 4000 дюлюма; а въ сѣщото врѣме врѣхъ всичкитѣ членове на тази община, които иматъ по-вече отъ 600 дюлюма и тѣ сж задължени да направятъ 4 процента отъ своитѣ имущества гора; а които иматъ по-малко отъ 600 уврата, не сж задължени да правятъ.

Анневъ: Азъ смятамъ тази частъ на члена, който се относи до опредѣлението посѣтото количество гора за изчерпанъ; за това ще моля да се премине къмъ втората алинея. А за пояснение да се каже вмѣсто имоти — землища.

Вълчевъ: Подигнатиятъ въпросъ отъ г-на Д-ра Помянова си е много на мѣстото; и наистина, ако би да мисли г-нъ М-ръ на Финанситѣ, че трѣба да се разбира тѣй члена, както той обяснява, тогава члена не може да остане тѣй, както е тука поставенъ: Какво се казва тукъ? Тукъ се казва: «Всѣка община е длъжна да отгледва и да държи въ добро състояние гора не по-малка отъ $\frac{1}{60}$ частъ отъ землището си (територията)».

Това не може така да остане, защото, ако така остане, тогава $\frac{1}{60}$ частъ трѣба да остане даже и отъ частни имоти, защото се казва: въ територията на общината. Ако трѣба това, както ви казвате да се отбира, тогава трѣба да стане така: «отъ общинското землище» и пр.

Сукнаровъ: Азъ мисля, че тука има едно неспоразумѣние, което произлиза отъ думата «територия». Едни даватъ на думата територия по ограниченъ смисълъ, а други поширокъ. Подъ думата територия едни разбиратъ земята, която припада на общината, като мера, а други пакъ, разбиратъ подъ думата територия всичката земя на общината и на общиницитѣ, т. е. която спада въ цѣлий районъ на общината. И наистина, ако се разбира подъ думата територия, всичката земя, било частна, било общинска, тогава разбира се, че не трѣба да стои оная послѣдната алинея; но ако се разбира оная, която спада на общината, само като мера, тогава думата територия, трѣба да се махне като противорѣчуща, и тогава всичко се свърши. Пакъ, повтарямъ, че както тѣлкуватъ нѣкои г-да депутати думата територия, че се разбира само земята на общината, като на юридическо тѣло, а не и оная която припада на частни лица, като чифлици и пр., ако би се разбирало така, и тогава трѣба да се махне думата територия защото иначе ще дойдемъ въ противорѣжие между първата и втората алинея.

Шивачовъ: Г-нъ М-ръ Начовичъ обясни много добръ въпроса понапредъ. Тукъ се разбира, че всѣки членъ на

общината има двойни длъжности: първата е, че неговото село, ако има 4000 дюлюма земя, — това се разбира «територия» на едно село — то е задължено цѣлото село ако нѣма насадено $\frac{1}{4}$ частъ т. е. около сто дюлюми, да направи толкосъ гора. А ония лица, които иматъ повече отъ 400 дюлюма собствена земя, сж длъжни за себе си да направятъ $\frac{1}{40}$ частъ отъ своето землище, подъ което се разбиратъ и ниви, ливади и пр., сиречь да направятъ поне 10 дюлюма гора. Това ще бѣде въ полза на страната, защото колкото по-голяма гора има въ едно село, толкова по-голяма полза има въ гигиеническо отношение.

Вълчевъ: Не мислѣхъ, слѣдъ станалитѣ обяснения пакъ ще стане да се говори и да се настоява противъ една истина. Не е мжно да се разбере, че селската територия е или частна или обществена, и до дѣто не се махне думата «територия» ще имаме все противоречие. Нека да се махне тая дума и да не се губи врѣме.

М-ръ Начовичъ: Азъ тука съгледвамъ двѣ предложения, едно въ законопроекта, а друго, което поддържа г-нъ Вълчевъ и г-нъ Помяновъ. То зависи отъ Народното Събрание, да приеме едното или другото. Тѣ искатъ да се разбира землище само туй, което се казва пасбище или мера. Ако ще Нар. Събрание, то може така да постанови; но тука закона предлага друго нѣщо, което обяснихъ по-напредъ и което не щѣ да повтарямъ. Ако Нар. Събрание го не ще, то може да го отхвърли; но тука сж двѣ предложения различни и азъ поддържамъ първото, собенно защото виждамъ, че Вие намалявате пропорцията отъ 25 на $\frac{1}{50}$ или $\frac{1}{40}$ частъ.

Попповъ: Землище разбирамъ азъ всички ливади и ниви. За това, ако нѣкой има 10 дюлюма землище, колкото хора има, които иматъ по-малко отъ 500 дюлюма, ще опредѣлятъ едно мѣсто и ще насадятъ гора, а които иматъ 100 или 5 дюлюма да сж, и тѣ ще насадятъ гора.

Марко Велевъ: Г-да, до дѣто не се ограничи землището на общината и частното, ще има голѣми бъркотии. Частно се счита онова, за което си иматъ хората документи, и обща територия значи пасбище за общината.

Добревъ: Г-да представители, тука г-нъ Помяновъ твърдѣ добръ разясни това, и члена трѣба да си остане така, защото по насъ има такива тѣсни села, които, ако глѣдаме да сѣятъ само онѣзи землища, които иматъ пасбище, то тѣзи села не трѣба да сѣятъ нищо. За това, члена е добъръ и трѣба да стои, както си е.

Яневъ: (Исчерпано). Предложението на комисията е $\frac{1}{50}$ частъ.

Буровъ: Понеже глѣдамъ, ако остане веѣки, който има отъ 600 дюлѹма повече да е длѣженъ да насади такава частъ, тогава $\frac{1}{40}$ частъ да се приеме и тази земя да се сматра цѣло землище; тогава $\frac{1}{40}$ частъ да се земе.

Предсѣдатель: Какви измѣнения сж станали въ комисията?

Докл. Яневъ: Болшинството е за $\frac{1}{25}$ частъ.

Предсѣдатель: Ще кажа, че болшинството на комисията бѣше за $\frac{1}{25}$ частъ. Кои членове бѣха въ комисията?

Докладчикъ: Тѣ сж много, 11 души; напр. отъ тѣхъ бѣха: Мецовъ, Списаревски, Батановски и пр.

Дуковъ: На комисията мнѣнието, което го поддържаха повече, бѣше $\frac{1}{50}$ частъ, ако не бѣше така, не щѣше г-нъ Докладчикъ да чече $\frac{1}{50}$ частъ по-напрѣдъ и ние желаемъ да си остане така.

Предсѣдатель: Тука е думата, защото г-нъ Докладчикъ по-напрѣдъ, когато чете, каза, че едни били за $\frac{1}{50}$, а други за $\frac{1}{25}$, той каза, че за $\frac{1}{25}$ сж били по-много, а по-напрѣдъ каза, че за $\frac{1}{50}$ били по-много.

Докл. Яневъ: Това може би да съмъ го казалъ по погрѣшка, но за $\frac{1}{25}$ частъ бѣха.

Г. Геровъ: Този членъ когато се рѣши даже г-нъ Дуковъ нѣмаше въ засѣданието на комисията. Той не бѣше още дошелъ. Послѣ се преработва члена. Той това не го знае; въ комисията болшинството бѣше за $\frac{1}{25}$.

Дуковъ: Азъ не съмъ съгласенъ съ г-на Герова. Когато се разисквалъ този законъ може би да не съмъ билъ тамъ, но нѣколко дена работихме заедно въ комисията и ако се попита болшинството на комисията да ли е било за $\frac{1}{25}$ или за $\frac{1}{40}$ частъ, то ще каже. За мене е все сжщото, но въпроса е, че ще се улѣсни населението. За това, да прочете г-нъ Докладчикъ изцѣло и да се даде на вотирание члена.

Г. Геровъ: Азъ не приемамъ, което каза г-нъ Дуковъ; защото когато ний бѣхме свършили закона, г-на Дукова нѣмаше. Но послѣ, когато доде той, се събирали съ г-нъ Докладчика и какво сж правила не зная. (Това сж излишни думи. На предмѣта). За това, какво сж правила послѣ г-нъ Дуковъ съ докладчика, тѣ знаятъ.

Предсѣдатель: Тѣ сж безполѣзни думи. На предмѣта, г-нъ Геровъ! Азъ ще туря на гласуване $\frac{1}{50}$ частъ и ако не се приеме, тогава $\frac{1}{25}$.

Полагамъ на гласуване статията, както е въ проекта на правителството.

М-ръ Начовичъ: Не е както въ проекта на правителството, защото тука се измѣни на мѣсто 2 год. постави се 10 години.

Предсѣдатель: Да, съ измѣнението на комисията. Който сж за, да се приеме члена съ измѣнението направено отъ комисията за $\frac{1}{50}$ частъ, да си дигнатъ рѣцѣтъ. (Меншенство). Това предложение пада. Ще туря на гласуване $\frac{1}{25}$ частъ.

Буровъ: Предлагамъ $\frac{1}{40}$ частъ.

Мецовъ: Тѣй както азъ, като членъ на комисията зная, че $\frac{1}{25}$ частъ се рѣши, понеже имаме 7 души, които приеха това, то $\frac{1}{25}$ да се туря на гласуване; ако не се приеме, тогава да се гласува за $\frac{1}{40}$ частъ.

В. Джоновъ: Тука, г-да се ограничаватъ, ония човѣци, които иматъ повече гора; тука, като се ограничаватъ, какъ можѣтъ да приематъ?

Предсѣдатель: Този въпросъ трѣбаше по-напрѣдъ да подигнете; ако имате нѣкоя забѣлѣжка, може при второто четене да я направите.

Полагамъ на гласуване $\frac{1}{25}$ частъ, и ако не се приеме, тогава $\frac{1}{40}$ частъ.

Който сж на мнѣние, че трѣба да се постави $\frac{1}{25}$ частъ да си дигнатъ рѣцѣтъ. (Меншенство).

Тогава ще туря предложението на г-на Бурова, който е за $\frac{1}{40}$ частъ.

Който приематъ това предложение, да си дигнатъ рѣцѣтъ. (Болшинство).

Нар. Събрание приема $\frac{1}{40}$ частъ.

М-ръ Икономовъ: Члена ми се струва, че останѣ не обясненъ, и ще даде недоразумѣния. Желателно би било да се послуша гласа на ония г-да представители, които настояватъ да се опредѣли по-добрѣ. Тамъ е казано: «землището на общината»; но кое землище се разбира, не е опредѣлено. На едни мѣста тълкуватъ «землище» само мѣрата, нашата, на други — цѣлокупно. Азъ мисля, че много лесно се опредѣля, ако се прибави: «Веѣка община е длѣжна да отгѣдва и да държи въ добро състояние гора не по-малко отъ $\frac{1}{40}$ отъ цѣлото количество на своята неработна и работна земя». Това да се приеме. А другото, което забѣлѣжихъ, това е за втората алинея; ако остане така, както по-напрѣдъ се опредѣли тука: собственицитѣ на земя по-голяма отъ 500 или 600 дюл. въ една община да сж задѣлжени, заедно съ другитѣ общини да правятъ гора, и да искаме оцѣотдѣлно да правятъ, това ще бѣде не справедливо, защото ще правятъ двойно. За това, да се опредѣли; а въ алинея втора да се каже: «Ступанитѣ на таквизи частни земи, които сж отдѣлени отъ общинскитѣ, и които сж по-обширни отъ 500 уврати, задѣлжаватъ се да насаждатъ отдѣлно въ земитѣ гори въ предвидѣния по-горѣ размѣръ».

Шивачовъ: Азъ нѣмамъ нищо противъ предложението на г-на М-ра Икономова. Но въпроса е, че Нар. Събрание единъ пѣтъ гласува, и г-нъ М-ръ да си задържи правото, и да се съобрази съ чл. 25 отъ правилника, като направи своитѣ бѣлѣжки при второто четене.

М-ръ Икономовъ: Гласува се само $\frac{1}{40}$ часть, а не цѣлия членъ.

Анневъ: Азъ мисля, че тука се гласува самовърху $\frac{1}{40}$ часть, и не е лошаво да се приеме предложението на г-на М-ра на Общитѣ Сгради, тъй като Нар. Събрание трѣба да дава правото и точното тълкувание на законитѣ; азъ мисля, че подъ думата «землище» трѣба да разбираме всичко, което е обработено и необработено, частно и общинско. Така разбирамъ азъ думата «землище».

Председателъ: Ми се чини, че турихъ на гласуване цѣлата 6 статия, и тогава станахъ 3 гласувания само относително до количеството; но всичката останала часть се прие споредъ комисията. Най-сетнѣ, нѣмамъ нищо противъ предложението на г-на М-ра, но по-добрѣ е да остане за второ четене, защото азъ турихъ на гласуване 6 чл. съ измѣненіята, които е направила комисията.

Давамъ за 10 м. отиди.

(Послѣ распускъ).

Председателъ: (Звъни). Засѣданието се отваря на ново. Г-нъ докладчикъ на комисията има думата.

Доклад. Яневъ: (Чете чл. 6. — Виждѣ по-горѣ). (Гласове: тоя членъ се вотира вече).

М-ръ Панковъ: Ако моля да се разисква върху прѣидущий 6 членъ, който не се вотира изцѣло, а само размѣра, то имамъ да кажа нѣщо по него.

Вълчевъ: Както помните, този членъ се вотира само касателно да се опрѣдѣли, колко дюлюми да се събятъ, а другото не се е приело.

Шивачовъ: Турчина казва: «Багдаты узакъ и се, аршинъ бурдаджръ.» Протокола е тукъ и може да се види. Члена се вотира и онѣзи, които искатъ да правятъ измѣненія, могатъ да направятъ при второто четение.

М-ръ Икономовъ: Сега както се вижда, въпроса не е разясненъ. Вий г-да, вотирахте само това да ли $\frac{1}{40}$ часть или $\frac{1}{25}$ часть да се сѣе, а друго не съмъ чулъ. По крайнѣй мѣри азъ не чухъ. Моитѣ другари тоже не сж чули. Ако по явлѣшияжкѣ не съмъ чулъ, азъ прося прошка. Но ако не е вотиранъ, азъ моля да се повърнемъ. Ние можемъ да направимъ закона тъменъ и не практиченъ, щото отъ неговитѣ тъмности ще излѣзе недоразумѣние. Най-послѣ, правителството ще прилага тозъ законъ, трѣба да знае какъ да се прилага, трѣба да се разясни.

Д-ръ Помяновъ: Само Нар. Събрание знае най-добрѣ, да ли е вотиранъ цѣлия членъ или само цифритѣ. Толко повече, че г-да представителитѣ казватъ, че не се е вотирали и че може би е вотиранъ несъзнателно. Азъ вѣрвамъ, че Нар. Събрание съзнателно е вотирало само цифритѣ.

Анневъ: Ако се съгласи Нар. Събрание да приеме, че това е сжщественно измѣнение на този членъ, мисля, че г-нъ М-ръ на Общитѣ Сгради ще се съгласи да се остави за послѣдното четение. Нека го оставимъ, да се не губи врѣме.

М-ръ Икономовъ: За мене е все едно, кога и да било, само на това стоя, че не се е гласувало.

Бошняковъ: Ако остане за второто четение да се прави прѣдложение, трѣба да се подписва отъ нѣколко прѣдставители и пр. (Гласове: Не). Сега не ще да загубимъ нищо. Моля г-да представителитѣ да зематъ подъ забѣлѣжка члена. (Гласове: Съгласно).

М-ръ Балабановъ: Въ качеството си на депутатъ, азъ вземамъ всѣкога участие въ гласоподаванията, и считамъ за нужно да кажа, че когато зехъ участие въ гласоподаването по този въпросъ, съвѣстно разумѣхъ, че се гласува само върху количеството. Защото, инакъ, ако да бѣхъ убѣденъ, че истина се гласува върху цѣлий членъ, то както моя колежъ г-нъ Икономовъ, тъй сжщо и азъ бѣхъ готовъ да разясна повече въпроса, защото иначе закона ще стане неясенъ, и не ясността на закона влече задъ себе си неприятности. Както каза и единъ отъ г-да прѣдставителитѣ, чини ми се, че е по-добрѣ да се произнесе Събранието днесъ да се разясни въпроса, защото врѣмето е кжсо и не трѣба да отлагаме въпроси, които можемъ да рѣшимъ днесъ, да ги рѣшавами въ друго засѣдание; и когато имъ дойде реда, може би врѣмето е толкозъ кжсо, дѣто да глѣдами прѣзъ купъ за грошъ да свършимъ работитѣ. За това мисля, че наистина Нар. Събрание тукъ е длѣжно да се произнесе върху този въпросъ: гласувало ли се е върху цѣлия членъ?

Ст. Х. Добревъ: Азъ искахъ да кажа, че първо се гласува за землищата и се гласува за това, а послѣ за $\frac{1}{40}$ часть за землищата. За колко години, не се гласува, и тъй можъ да кажа, че члена не се е гласувалъ изцѣло.

Буровъ: Ако е възможно да се направи справка отъ протоколитѣ. Мисля, че 6 членъ се гласува отъ 60 на 50 и послѣ 25.

Председателъ: Г-нъ Безеншекъ! Може ли да се направи справка?

А. Безеншекъ: Може.

Председателъ: Ако желае Нар. Събрание, да се тури въпроса на гласуване, да ли за цѣлий членъ се е гласувало или само за една частъ.

Медовъ: Тукъ нѣма нужда отъ справка, защото помня, че то се гласува за $\frac{1}{40}$ частъ. Нека г-нъ М-ръ формулира прѣдложението си и да се приеме.

Председателъ: Ако Нар. Събрание разумѣва, че е гласувало само за количеството на землищата, което трѣбва да се наѣва съ гори, тогава азъ нѣмамъ нищо противъ това, нека се вотира още еднажъ.

М-ръ Икономовъ: Това, което ще прѣдложъ, е малко. Колкото до самия 6 членъ, азъ съмъ на мнѣние да се прибавятъ 2 или 3 думи. Именно да се каже: «Всѣка община е длъжна да отгигдва и да държи въ добро състояние гора, не помалко отъ $\frac{1}{40}$ частъ отъ цѣлото количество на работнитѣ и неработнитѣ си земи.» Това да се прибави, за да се означава цѣлата територия. А по-надолъ да си слѣдва както е въ проекта. Колкото за втората алинея, да стане забѣлжка, която да казва: «Ступанитѣ на таквизи частни земи, които сж отдѣлени отъ общинскитѣ и които сж по-обширни отъ 500 уврата, задължаватъ се да насаждатъ отдѣлно въ земитѣ гори, въ прѣдвидения по-горѣ размѣръ.» Да бжджъ тоже задължени, но да се каже, че тѣ се задължаватъ да правятъ особни гори, а не и ония, които принадлежатъ на общината. Тия веднажъ като се натоварятъ да насаждатъ тия гори, да искаме отдѣлно, за това че иматъ 500 дюлюми или повече, да искаме да насаждатъ двоино, това ще бжде прѣмного. Тия, които иматъ отдѣлни землища отъ 500 дюлюма на горѣ, да си насадятъ отдѣлни гори, спорѣдъ количеството на земята имъ.

Буровъ: Това искамъ да кажа, че г-нъ М-ръ Икономовъ прѣдстави, че онѣзи лица, които иматъ частни земи, да иматъ частни гори и да непринадлжжтъ на никоя община, това е невъзможно. Всѣки дава на общината данъкъ, никой не дава частно. Той тамъ принадлжи на общината и на нея дава данъкъ. Ако се исхвърли тази алинея, да не се накараватъ да сядятъ, тогазъ съмъ съгласенъ да се исхвърли. А такива частни земи азъ не вѣрвамъ, че не ще принадлжжтъ на нѣкоя община.

М-ръ Икономовъ: Мисля, че не е неизвѣстно на г-да прѣдставителитѣ, че има земи, които ако и да сж вписани негдѣ, не се смѣсватъ съ общинската мѣра. Чифлицитѣ никога недопушатъ селския добитѣкъ да ходи въ тѣхнитѣ земи. Първия случай, който се прѣдвижда въ този законъ е, че н. пр. азъ живѣя въ една община и имамъ 5—6 ниви распръснати по селата и като се събержтъ ставатъ 5—

600 дюлюми. За тѣхъ ще бжджъ длъженъ съ селянитѣ наедно да сѣя гора, и тогава да нѣмамъ задължение и да не можжтъ да ме принудятъ да сѣя отдѣлно за тѣзи земи, които имамъ въ общината и за които вече горската повиностъ съмъ заплатилъ.

Попповъ: Азъ мисля, че ако той е въ нея община, и ако неговата земя е размѣсена съ общинската, то не трѣба да се тури, а ако е отдѣлна и превишава 500 дюлюми, тогава трѣба да сади отдѣлно. Има такива земи, но не се казватъ чифлици, а кжшли. Една кжшла е едно село. Ако има 500 или 1000 дюлюми, трѣба да насади отдѣлно.

Шивачовъ: Азъ не разбирамъ обяснението на г-на М-ра Икономова нито думитѣ на господина Попова. Какво ще каже стопанинъ на единъ чифликъ, когато знаемъ, че у насъ чифлици нѣма, освѣнъ въ Кюстендилъ, а въ другитѣ страни чифлици нѣма. Единъ гражданинъ притѣжава 100 или 200 дюлюми въ едно село, това чифликъ ли е? Както той е задълженъ да плаща разносжитѣ отъ тая частъ, тѣй сжщо, ако има по-вече отъ 600 дюлюми, той е длъженъ да плати припадающата му се частъ. Отъ това не може да има никаква врѣда. Просто му казвамъ, че ако имамъ по-вече отъ 600 дюлюма $\frac{1}{40}$ частъ трѣба да имамъ гора. Тукъ нѣма да има зараръ нито за него, нито за селото, Казахъ и по-напрѣдъ, че чифликъ, когато е, длъженъ е наедно съ селянитѣ да плаща, за това длъженъ е и за себѣ си. А на другитѣ села, като има размѣсени на една страна 10 дюлюми, на друга 20, това нѣма никаква смисль. Заради туй по-иснената форма на г-на Икономова относително землищата да се приеме, а другото да се остави.

М-ръ Икономовъ: Ако бихъ искалъ да говоря и азъ на вѣтъра, казалъ би, че не разбирамъ отъ обясненията на г-на Шивачова. Азъ мисля, че съмъ виждалъ по-много окржзи, отъ колкото г-нъ Шивачовъ. Ако той бѣше отишелъ въ Варна, гдѣто иматъ хората по 20,000 дюлюми земя отдѣлно, тогава щеше друга тюрлия да говори. Казвамъ на Събрание, че има такива земи и трѣба да се държатъ отдѣлно, за да не излизатъ недоразумѣния.

Шивачовъ: Имамъ честъ да съобща на г-на Министра, че съмъ видѣлъ и повече окржзи. А да направимъ особенна категория за чифлицитѣ и за другитѣ селяни, това нѣма никаква смисль. За това да се остави члена, както се прие по-напредъ. Това стана само за хатѣръ на нѣкои да се повършамъ на ново.

Батановски: Чифлици, които се намиратъ въ селата се разбира, че чифлицитѣ сами трѣба да саджтъ, заедно съ селянитѣ; но нѣма чифлици отдѣлни, които иматъ свои синори,

за тѣхъ трѣба да се прибави. Трѣба да се приеме забѣлѣжката на г. М-ра. Ако чифлика е въ селото, ще сади заедно съ селянитѣ, ако ли е пакъ вънъ, тогава той ще сади особено на сами.

Председателъ: Турямъ на гласуване чл. 6 съ измѣненията, които предлага комисията, и ако не се приеме така, тогава съ измѣненията на г. Министра.

Докладч. Яневъ (Чете чл. 6 споредъ комисията. — Виждь по-горѣ).

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание 6 чл. както го прочете докладчика? — Който е за приеманьето му, да си дигне ржката. (Меншество).

Приема ли Нар. Събрание същия членъ съ слѣдующитѣ видоизмѣнения. Въ началото захваща: «Всѣка община е длъжна да отгѣдва и да държи въ добро състояние гора не по-малко отъ $\frac{1}{40}$ отъ цѣлото количество на работнитѣ и неработнитѣ си земи». И послѣ слѣдва члена до втората алинея както е. Втората алинея се замѣнява тѣй: «Ступанитѣ на такива частни земи, които сж отдѣлени отъ общинскитѣ и които сж по-обширни отъ 500 уврата, задължаватъ се да насаждатъ отдѣлно въ земитѣ гори въ предвидения по-горѣ размѣръ»

Който приема члена съ тѣзи видоизмѣнения, които прочетохъ, да си дигне ржката. (Вишегласие).

Доклад. Яневъ (чете):

«Чл. 7. Отъ насаждение нови гори, могатъ съ разрѣшението на М-рството на Финанситѣ, да се освободятъ нѣкои общини и частни лица въ ония околии, въ които има гора въ размѣръ по-големъ отъ $\frac{1}{40}$ часть отъ цѣлото пространство на землището».

Думата «на околията» е исхвърлена.

Буровъ: Това искахъ да кажа, да се остави «както и околията». Хората, г-да, едва ли иматъ мѣсто да си насятъ воловетѣ, а ние да ги принудимъ да купуватъ земи или да си искореняватъ лозята да правятъ гори, това не зная до колко е справедливо. Тогава по-добрѣ е да се каже $\frac{1}{30}$ часть. Трѣба да се остави: «въ ония околии, дѣто има гори».

Д. Попшовъ: Ако се остави «околия» нѣма да се удовлетвори нуждата и цѣльта на закона. Ако се тури «община» ще бѣде по-умѣстно.

Докл. Яневъ: Трѣба да знае г. Буровъ, че тукъ дѣто се казва «землище на общината», или както е по-горѣ члена, се разумѣватъ ония общини, които нѣматъ общински гори, а не ония, които ги иматъ въ размѣръ $\frac{1}{40}$ часть отъ цѣлото пространство, тѣ не сж длъжни да посадятъ. А каква полза ще има, ако на една страна има нѣколко дюлюми гора, а на

другата остава само поле? Тѣ не могатъ да се ползватъ отъ дървата на другата страна.

Добревъ: Ако оставимъ члена както е, мисля, че въ околитѣ ще има достатъчно гори. Не трѣба прибавка на този членъ.

Буровъ: Това искахъ да кажа, че нашитѣ околии знаемъ въ какъвъ размѣръ сж тѣ. Казва г-нъ докладчикъ, че едната околия може да бѣде въ гора, а другата на поле. Това дѣйствително може да е тѣй, но въ нашия Търновскій окръгъ има села отъ по 5—600 къщи, и тѣ даже когато идатъ да орятъ, заминуватъ пакъ въ другитѣ села. То само си е община, и когато той отива вънъ два часа отъ селото да оре, тогава какъ ще го принудишь да сади гора. Има хора, които иматъ само 10 дюлюми въ една община. Въ Лѣсковецъ има ливади 2 часа далечъ и Лѣсковецъ има много дюлюми лозя. Трѣба ли да ги накараме да си искоренятъ лозята? Но не е само Лѣсковецъ.

Д-ръ Цачевъ: Оттеглямъ си думата, понеже г. Буровъ разяени.

М-ръ Икономовъ: Моята забѣлѣжка не се касае до въпроса, който ни занимава; но друго измѣнение: именно, да се предостави това право само на ония общини, които иматъ $\frac{1}{40}$ часть отъ цѣлото пространство гора, защото иначе ще дамъ поводъ на разни недоразумѣния. Ако оставимъ на М-ра на Финанситѣ да освобождава, той негдѣ ще освобождава, а негдѣ дѣто не ще, ще натоварва. За това да се остави това право на закона. Щомъ има населението $\frac{1}{40}$ часть гора, да се не иска отъ него повече.

Д. Попшовъ: Азъ и отдеве казахъ, че на насъ не ни трѣбватъ гори само за градене и отопление, но и за други нѣща. Ако въ едно пространство отъ 4 часа нѣма гора, а въ околията има, ще направимъ това, че като ги освободимъ да не садятъ гора, а да отиватъ отъ тамъ да сѣкятъ. За това, ако се каже, че за полскитѣ мѣста всѣка община, а за гориститѣ всѣка околия, тогава може.

Г. Геровъ: Азъ мисля, че този законъ дѣто се прави, не се прави за гориститѣ мѣста а за полетата; защото ония гористи мѣста, гдѣто иматъ доволно гора, нѣма да садятъ, както се казва и въ закона. Напр. по край дунавскитѣ села, нигдѣ нѣматъ. Нанстина има на вѣтрѣ. Тамъ всѣки день става гюрултия за горитѣ. И ако тѣхъ освободимъ, ако нѣматъ доволно дърва, тогава съ този законъ нищо нѣма да направимъ. За това мисля, че всѣка община е длъжна спорѣдъ землището $\frac{1}{40}$ часть да си насаждатъ гори. Тогава могатъ нашитѣ селяни да добиятъ гори, колкото иматъ нужда.

Яневъ: Искать да отговори на г-на Бурова, че говори само за Лѣсковецъ, Раховица и Гилаво. Ако бѣше закона само за тѣхъ, то нѣмаше нужда да се посаждатъ гори; защото едно село Гилово има 5 до 6000 дюлюми гора. Тукъ се прави закона за полскитѣ села, именно като въ Шлъвенско, Шумненско и пр. Именно за такива, а не, че Лѣсковецъ ще накараме тамъ да си искоренятъ лозята и да насѣятъ гори. Тоя законъ е именно за тия, които ги нѣматъ.

Д-ръ Пачевъ: Г-да представители! Члена трѣба да остане така, както е въ законопроекта и не мож да се съглася съ г-нъ Министра, който предлага, щото общинитѣ, които иматъ повече отъ $\frac{1}{40}$ часть гора сами се освобождаватъ. Никакъ. Законодателя е предвидѣлъ, когато е правилъ този законъ защо е положилъ, че се освобождаватъ отъ М-ра на Финанситѣ, и защо е казано «въ околията»? Казано е по ония причини, които наведе г-нъ Буровъ. Тукъ е оставено на М-ра на Финанситѣ, щото когато дойде една община или една околия, която е съставена отъ 10-15 общини и кажатъ, че ние нѣма да сѣмъ гора, понеже имаме въ околията $\frac{1}{40}$ часть, то М-ра на Финанситѣ ще каже: имате не $\frac{1}{40}$ часть а повече, но въ еди коя община, която се намира въ полето и има 10,000 уврата земля, а нѣма гора. По този начинъ ще се предвидятъ всичкитѣ нужди на Княжеството. Това, което каза г-нъ Буровъ е много справедливо защото въ Търново има много общини, които нѣматъ гори. Иматъ гора, но тя е въ землището на друга община. Съждователно не можемъ да ги накараме да посѣятъ земята си. Този законъ или тѣй да кажа този членъ отъ закона предвижда всичкитѣ нужди на Княжеството и не става закона, както каза и г-нъ Докладчикъ, само за една околия. Члена е твърдъ ясенъ и е добръ положенъ и не трѣба да мислимъ, че сме по умни отъ законодателя. Той предвижда нуждитѣ на държавата, и трѣба да си остане тѣй.

Буровъ: Искамъ да отговори на г-нъ Докладчика, че не говоря само за Лѣсковецъ и Раховица, а за цѣлъ Търновскій окръгъ. Тамъ едно село е купило 600 дюлюми земя за 200,000 гроша. Ако е въ Лѣсковецъ, да давашъ и 500,000 гроша не даватъ ти го, защото нѣма кждѣ да имъ пасжтъ говѣдата. За 1000 гроша единъ дюлумъ нива се продава. Всѣки Лѣсковчанинъ има по 10 дюлума гора, сега трѣба ли да ги накараме да си искоренятъ лозята за да сѣятъ гора? Да ли има по-скѣпи гори отъ колкото въ Търновскій окръгъ, и да нѣматъ хората пасбища.

Мецовъ: Тѣй като съмъ и азъ членъ отъ комисията, ще кажа, че и тогава, не бѣхъ съгласенъ да стои «общината». Съразмѣрно да бѣде околията, защото ще накараме

да се изсѣкжтъ горитѣ: едни да сѣятъ гори а други да коренятъ лозята си. Една околия има съразмѣрно за себе гора. Защо да принудимъ ония, които иматъ гори, а нѣматъ мѣри за оране да садятъ, когато онѣзи, които иматъ полета се ползуютъ повече отъ колкото ония, които иматъ гори. Които иматъ нужда, ще отидатъ да си купятъ дърва.

Марко Велевъ: Мене ми е познато, че има общини, които се намиратъ по централнитѣ градове, искореняватъ ония гори, отъ общинитѣ, които сж по-бѣдни. Въ Бѣлоградчикъ и въ Шумевъ по скѣпи сж земитѣ. Въ Видинско, г-да нѣма гори никакъ. Ако нѣкой човѣкъ има 10 овци, ако ги чува 10 години, ще трѣба да плати за чуване на всѣка по 30 гроша, а овцитѣ не струватъ толко. Ако закара да продава дърва, ще изгуби 3 златни дена, ще ги продаде за 30 гроша и ще купи съ тѣхъ 30 ока зайре. Закона трѣба да е само за ония, които се нуждаятъ. Ако г-да, има единъ човѣкъ 3 ниви, а има 4 синове, трѣба едната да сѣе пшеница, едната за кукурузъ и за сѣно, а не гора да сади. Днесъ за днесъ отъ горитѣ нѣма никаква полза. Азъ зная земледѣлството поне. Не трѣба г-да, да се туря въ закона насилственно да се каратъ хората да садятъ гори.

Анневъ: Законодателя е предвидѣлъ тукъ, че таквозъ нѣщо трѣба да стане, то естъ, да се освобождаватъ частни лица отъ налога за горитѣ, като е предлагалъ, че нѣкои общини може да искатъ да спекулиратъ. Може нѣкои да каже, че предвидената отъ закона часть е вече посадена, слѣдователно, азъ не съмъ длъженъ да сѣя. Азъ бихъ предложилъ една редакция, като поправка на чл. 7 и да стане тѣй: (чете.) «Съ предложението на М-ра на Финанситѣ се освобождаватъ отъ насаждане нови гори ония общини и частни лица, въ землището, на които има гора въ размѣръ на $\frac{1}{4}$ часть и пр.» Тогава члена става по-ясенъ.

Дуковъ: Мисля, че въпроса е твърдъ ясенъ, а още повече се разясни отъ дългитѣ разисквания. Всичкитѣ прѣпирни, които станаха тукъ сж за, кой казва «на община», кой — «за околия». По-горѣ се прие «че всѣка община е длъжна». Трѣба да земемъ това за принципъ. Разбира се, че това, което предложи г-нъ Буровъ за такива мѣста, дѣто не може да се приспособи закона, трѣба да накара М-ра на Финанситѣ да садятъ гори, или пакъ да искатъ позволение отъ него за насаждане такива. Въ Провадийскій окръгъ една двѣ общини стоятъ на $\frac{1}{4}$ часть далечъ, тамъ тѣзи села до толкова нѣматъ гори, щото единъ заякъ нѣма кждѣ да легне. По-горѣ се казва, «всѣка община е длъжна». Ако вземемъ това за правило за врѣдъ, то ние трѣба да принудимъ тия хора да сѣятъ гори. Тѣ иматъ по нѣколко ниви,

които сѣятъ жито и кукурузъ, а презъ лѣтото пасятъ малкия добитѣкъ. Като нѣматъ мѣсто да нахранятъ добитѣка си, а отъ гдѣ ще зематъ за гората. За това, члена трѣба да остане както сж го постановили законовѣдците. Този законъ г-да, е преминалъ прѣзъ Държавний Сѣвътъ, и тамъ тѣзи хора сж го добръ обмислили. Дойдохъ до убѣждение, че трѣба да остане околия. Отъ само себе си се разбира, че това е исключение отъ закона за онѣзи мѣста, които не можѣтъ да сядятъ. Желая, да се даде на вотирание члена както е.

Председателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да продължава? Полагамъ на гласуване чл. 7 така, както го предлага комисията, сир. да се махнатъ думитѣ: «въ оная околия» и да се разумѣва само «община». Ако ли пакъ падне, тогава ще предложѣ члена, както го предлага правителството.

Дуковъ: Най-сетнѣ тукъ се обяснява въпроса и не трѣба да се оттегля думата «околия», защото се появява въпроса самъ по себе си.

Докл. Яневъ: Когато преглѣждахми този законопроектъ, комисията взе предъ видъ и членъ 6, гдѣто се казва, че общинитѣ се задѣлжаватъ да посадятъ; а чл. 7 казва «че отъ посаждаването нови гори можѣтъ съ разрѣшението на Министерството на Финансите да се освобождаватъ само онѣзи общини, които иматъ $\frac{1}{40}$ часть отъ цѣлото пространство гора». Ще рече, че тѣ нѣматъ нужда да сѣятъ, като н. пр. въ Лѣсковецъ има $\frac{1}{40}$ часть гора, трѣба да се освободи.

Председателъ: Най-сетнѣ, да се тури на гласуване едното или другото. Полагамъ на гласуване члена, както го предлага докладчика, т. е., като се махне думата «въ оная околия». Които сж за приемането на члена, както се предлага, да си дигнатъ ржката. (Вишегласие.)

Председателъ: Полагамъ на гласуване чл. 7 както си стои въ законопроекта на правителството.

Марко Велевъ: Искамъ да дамъ нѣкои обяснения.

Председателъ: Азъ мисля, че Народ. Събрание се вече произнесе, че ще гласува.

Г. Геровъ: Именно това ще кажѣ, че азъ не съмъ противенъ, дѣто се казва въ закона за «околитѣ», нѣ да наведѣ единъ примѣръ: Русчушката околия брои 45 села, 20 села сж въ гората и 25 въ полето. Тамъ има доволно гора и за 45-тѣ села и онѣзи 20 села не даватъ на 25-тѣ села гора, да се ползватъ отъ нея. Ако ги принуждава Министерството да даватъ, тогава не съмъ противенъ, защото въ околия, дѣто е доволно гора, да не се насажда.

Председателъ: Този законъ, когато сж го правили хората, сж имали предъ видъ всичкитѣ тѣзи нѣща. Има мѣста, дѣто може да се насади гора, а има други, дѣто не може. При всичко, че има въ нѣкои мѣста повече отъ 40-та часть гора, то има бърда и долини, които нищо не произвеждатъ, то защо да не ги посаждатъ съ гори?

Предлагамъ на гласуване членъ 7, както го предлага правителството. Които е за приемането му, да си дигне ржката. (Болшинство).

Докладчикъ Яневъ (чете):

«Чл. 8. Нови гори се сядѣтъ предпочитателно на безплодни полета, бърда и стрѣмни мѣста, по наставленията и указанията на горското управление».

Има тукъ слѣдующата бѣлѣжка: «Нови гори се сядѣтъ предпочитателно на безплодни полета, бърда, стрѣмни и блатисти мѣста. За това горското управление е длѣжно да показва на общинитѣ и частнитѣ хора, гдѣ да сядѣтъ, и имъ набави семетна».

Д-ръ Пачевъ: Азъ мисля, че на единъ законъ не трѣба да се даватъ обяснения. Това, което предложи г-нъ докладчикъ, е обяснение; а члена самъ по себе си е твърдъ ясенъ. Разбира се, че горското управление ще показва на общинитѣ, гдѣ трѣба да сядѣтъ. За това фигурира по-долѣ глава за наставленията, които ще дава горското управление, и наказанията, които може да възлага. Слѣдователно, онѣзи прибавка никакъ си нѣма мѣстото.

Докл. Яневъ: Нѣ моля г-на Д-ра, той не забѣлѣжи, че тукъ е казано, че горското управление да доставя нуждитѣ семена за сѣяние. Сега ако не би да доставя нуждитѣ семена, тогава населението никакъ нѣма да се завземе, да си ги достави.

Председателъ: Комисията предложи, този членъ да се измѣни съ прибавката.

Докладчикъ (чете): «Нови гори се сядѣтъ предпочитателно на безплодни полета, бърда, стрѣмни и блатисти мѣста по наставленията и указанията на горското управление». Послѣ това: «то е длѣжно да имъ доставя нуждното семе».

Списаревски: Азъ като членъ на комисията не можѣ да помня, че въ комисията се е прибавяло такова нѣщо. (Веселостъ).

Л. Дуковъ: Азъ мисля, че въ комисията наистина до нейдѣ бѣхме се съгласили въ това, което чете г. докладчикъ. Нѣ азъ мисля, че най-напредъ трѣба да се вотира мнѣнието на проекта и подиръ на комисията. Ако падне члена, както е въ проекта, тогава ще видимъ предложението на комисията.

Г. Геровъ: Г-нъ Дуковъ каза, че билъ съгласенъ съ комисията, а послѣ казва, да се вотира въ члена, както си е. Азъ имамъ да му кажа, че това не се практикува никакъ въ Народнитѣ Събрания, да се вотира проекта по-напредъ, а послѣ предложението на комисията. За това нѣма нужда и сега да се практикува. Тукъ г. докладчика прочете единъ членъ, къмъ който се съгласява комисията. Азъ съмъ членъ отъ комисията, и г-нъ Списаревски, ако не бѣ се съгласилъ, той трѣбаше да забѣлѣжи, че е останалъ при собственото си мнѣние. А ний сме всички да се измѣни този членъ, както го показа г-нъ докладчикъ.

Докладчикъ: Щѣхъ да отговоря на г-на Списаревски, защото когато ний имаме заседание въ комисията, той се шляеше насамъ нататакъ. (Смѣхъ).

Председателъ: Моля ви, това не разяснява въпроса.

Списаревски: Противъ такава глупостъ азъ съмъ билъ всѣкога противенъ, дѣто се казва „да се доставя семе и проч.“ (Смѣхъ).

Докладчикъ (чете): «Нови гори се садятъ предпочитателно на неплодни полета, бърда и стрѣмни мѣста по указанията на горското управление, което достави и нуждитѣ семена.

Председателъ: Приема ли Нар. Събрание което предлага г-нъ Докладчикъ? (Приема се). Който приема да си дигне ржката. (Болшинство).

Докладчикъ (чете):

Чл. 9. Частнитѣ лица сж неограничени стопани на горитѣ си въ всичко, що се отнася до продаването и подаряването имъ, нѣ относително вадението, отгледването, сеченето, експлоатирането и искореняването имъ, тѣ сж длѣжни да се съобразяватъ съ настоящия законъ.» При това комисията е направила една забѣлѣжка: «Само не подлѣжатъ за продаване и подаряване горитѣ, които принадлежатъ на черкови, джамии, мѣнастири и пр. (Гласове: Това се разбира).

Председателъ: Тукъ е казано за частни лица.

Докладчикъ: Нѣ и частнитѣ лица влизатъ подъ тази категория гори.

Ст. Х. Добревъ: Азъ тукъ има да кажа нѣщо за сѣчението, за което се казва, да се подчиняватъ на този законъ, Като не сме дошли още до 22-й чл. на този законъ т. е. до експлоатирането на горитѣ, искамъ да знаа, да се улени за сѣчението, ще се подчиняватъ ли на този 9-й чл. и какво ще бжде съ тѣзи, които иматъ по-долу отъ 500 дюлюма да чакатъ и 15 години и да не могатъ да си сѣчатъ дърва? Ще моля да се разясни това.

Списаревски: Комисията се съгласява, щото въ тази категория като се споменува за продаването, подаряването на горитѣ да се тури въ скобки, че мѣнастирскитѣ и черковнитѣ гори не се продаватъ; и така бѣше рѣшението, а не да се тури особена забѣлѣжка.

Анневъ: Иаистина, азъ намирамъ тѣзи забѣлѣжки много умѣстна, защото въ категорията на частнитѣ гори спадатъ тоже и горитѣ на общественитѣ учреждения, като църкви мѣнастири. Чл. 4 казва: «Частни гори сж ония, които принадлежатъ на частни лица или на общественни учреждения като църква, мѣнастири, училища, болници и проч.»

За това забѣлѣжката е твърдъ на мѣстото си.

Председателъ: Азъ ще забѣлѣжа, при всичко, че не трѣба да се умѣсвамъ въ дебатитѣ, нѣ чл. 4 се навежда много неумѣстно тукъ. Чл. 9 не говори за частни гори, а за частни лица. Тукъ се разумѣва частни лица, а не общественни учреждения. Защото общественно учреждение не е частно лице. Дѣто ще каже, че добавката на комисията е съвършено неумѣстна.

Докладчикъ: Чл. 4 казва: «Частни гори сж ония, които принадлежатъ на частни лица, или на общественни учреждения, като: църква, мѣнастири, училища, болници и пр.» Следователно чл. 9 го ограничава.

Шивачовъ: Тукъ всичката работа е тамъ, че члена на мѣсто да каже «частни лица» трѣбаше да каже: какво право дава на частнитѣ гори. Но ако би да не се приеме добавката, която предложи г-нъ Докладчикъ: то трѣба да се тури особенъ чл. гдѣто да се предвиди относително горитѣ принадлежащи на черковитѣ, какво трѣба да стане, и може ли да се продаватъ? По-горѣ да се приеме тази забѣлѣжка.

Председателъ: За всичкитѣ нѣща, които принадлежатъ на Божюгоди учреждения и пр. има особенъ законъ.

Марко Велевъ: Г-да, частнитѣ гори сж на хората. (Гласове: Исчерпано е!) Може да е исчерпано за онѣзи, които не се занимаватъ съ земледѣлството. (Председателъ: На предмѣта!) На предмѣта си говоря, но има тука незадоволни, и за тѣхъ казвамъ. (Председателъ: На предмѣта г-нъ Велевъ!) За частнитѣ гори, г-да, не може да бжде ограничение (Единъ гласъ: да имашъ да зимашъ!) Защото тоя чловѣкъ се занимава съ гората да препитае своята челядь и да плати своя данѣкъ.

Той като бжде ограниченъ, не може да бжде ступанинъ на своето имущество, останало нему отъ три вѣка за неговото семейство. Не може да бжде ограничено това лице отъ частната гора, която има, защото никой не ще е напълно ступанинъ на своето имущество. Заради това кон-кун . . . ,

конститу , — конституцията (Голѣмъ смѣхъ) е предвидѣла, да има челоуѣкъ своя собственостъ, и за това, челоуѣка не трѣба да се ограничава, но да бѣде свободенъ отъ нея. (Гласове: Съгласни!)

Председателъ: Полагамъ на гласоподаване 9-й членъ.

Бобчевъ: Въ тоя членъ, думата «продаване и подаряване», споредъ моето мнѣние, не се разбира да ли това се отнася до дървата, или до земята. Заради това, трѣба да се каже: «издѣно». (Гласове: Какъ изъ дѣно!) Тѣй го думатъ нашитѣ прости хора. Но относително вардението отъ сѣчение и експлоатиране, ако приемате тозъ членъ, г-да представители, трѣба да излѣзе отъ тукъ «сѣченето» и «експлоатирането», а «искореняването» да стои. Тѣй мисля, че се съобразимъ съ настоящия законъ.

Докл. Яневъ: Но трѣбва да знае г-нъ Бобчевъ, че когато се говори за продаване и подаряване, разбира се дърва и то подарителя ще направи условия; или пакъ, ако продава цѣлата гора, условията ще се направятъ тѣй. Колкото за надгледването, сѣчението и пр. се съобразяватъ съ настоящия законъ тамъ, дѣто е казано, какъ се експлоатиратъ горитѣ, какъ се сѣкятъ, т. е. както частни лица, тѣй и общинитѣ сж подложени подъ сѣщия законъ. Заради това, тозъ членъ трѣбва да си остане тѣй както е съ заблѣжката, както отъ долу му е приложена.

Д-ръ Цачевъ: Не съмъ искалъ дума.

Д-ръ Геровъ: Щѣхъ да кажа, че тозъ членъ иска по-обширно разискване, за това да се остави за идущето заседание. (Гласове: Съгласни.)

Председателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание, да се продължаватъ разискванията върху тозъ законопроектъ, или да спремъ? (Гласове: желаетъ! не желаетъ! до слѣдующата глава!) Има още два три члена и могатъ да се искаратъ.

Ст. Х. Добревъ: Азъ по първо говорихъ за сѣченето, дѣто се казва; но искамъ това сѣчене да го нѣма, защото частнитѣ лица, които иматъ малко земя и да се подчинятъ на тозъ законъ, отъ дѣ ще се грѣятъ. Заради това, да се обясни това, или инакъ ще бѣде ограничение, ако има нѣкой своя гора и го подложимъ на тозъ законъ. Заради това сѣчението не си е на мѣстото и ще се случатъ такива хора, които иматъ по 15—20 дюлюма и не ще знаятъ, какво да правятъ. Азъ съмъ на мнѣние да се обмисли по-обширно тоя въпросъ, и като дойдемъ до 22 и 23-й чл. да видимъ какъ да ги приемемъ. Тѣй щото, подиръ ще е излишно да се говори по това нѣщо.

Попповъ: Азъ мисля, ако е думата за сѣчение, азъ разбирамъ, да ли полегато или инакъ се върши туй нѣщо. Но ако е да се чака 15 години; това го не разбирамъ, защото отъ дѣ ще се кажатъ притѣжатели. Азъ ще кажа, както г-нъ Ст. Х. Добревъ, че ако чака нѣкой 20 години, ще измрѣтъ дѣтцата му отъ студъ. Зарадъ туй сѣчене да се махне.

Ст. Х. Добревъ: (Гласове: отказва се!) Не се отказвамъ. Искамъ да говоря върху тозъ членъ. Тукъ е предвиденъ другъ членъ, който казва, че 15 години нѣма право да сѣче. Нито отъ частни, нито отъ общински гори. Тѣй се разбира тука. Но тука като казаха предговорившитѣ, сѣчение и експлоатиране е непотрѣбно въ настоящия законъ. За това думитѣ сѣчение и експлоатиране трѣбва да се исхвърлятъ.

Колкото за искореняване, сички сж длѣжни да пазятъ. Само сѣчение и експлоатиране да се исхвърли, и да се приеме члена.

Д-ръ Цачевъ: Г-да представители! Азъ се удивлявамъ, какъ ще може съ този законъ, когато правимъ сега, да се умножатъ горитѣ, когато не подлагаме подъ контролъ тѣхното изсичание. Колкото за това, което каза г-нъ Буровъ за 15-тѣ години, ще кажа, че има г-да, гори, които трѣба да се чакатъ не 15 но 20 и 30 години. Заради това изсичанието и експлоатирането, ако се махне, тогава по-добрѣ е да неразискваме върху тозъ законъ. У насъ, горитѣ повече сж частни, и ако частния притѣжателъ може да сѣче, както ще, тогава си нѣма цѣлата гдѣто сѣдимъ тукъ и губимъ врѣме да разискваме такъвъ законъ. Това противурѣчи на духа на самия законъ, който правимъ днесъ. За това моля, онѣзи г-да, да си отгѣлятъ предложението и да си остане члена, както е; защото немислимо е да може да се постигне цѣльта, за която се прави тозъ законъ, ако частнитѣ притѣжатели на гори ще иматъ право да ги сѣчатъ, както си тѣ искатъ. За това повтарямъ да кажа, че ако ще приемемъ, да не бѣде подложено сѣченето и експлоатирането подъ надзора на горското управление, то още отъ сега да испѣемъ «алилуия» на проекта.

Шивачовъ! Подкрѣпамъ предложението на г-на Д-ра Герова, да се отложи разгледането на тозъ законопроектъ, още повече, че г-нъ М-ръ на Финанситѣ го нѣма, който би ни далъ нѣкои улѣгчения и подза чрезъ потрѣбното освѣтление върху нѣкои въпроси. (Гласове: Съгласни!)

Председателъ: Часа е вече 6. Ако желаетъ Нар. Събрание, може да се прекъсне заседанието. (Гласове: Да се отложи!)

Бошнаковъ: Съгласенъ съмъ, да се прекъсне заседанието, но искамъ да обърна вниманието Ви върху 23-й чл., който казва (чете:) «Стопанитѣ на частнитѣ гори, могатъ да експлоатиратъ тѣзи имоти и да ги сѣкжтъ било на веднажъ, било на участъци съ условие, че ще оставятъ гората изново да порасте, като запазятъ потребнитѣ дърва и изданки за семе». Следователно, по напредъ закона предвижда, какъ ще експлоатиратъ частнитѣ хора своитѣ гори. За това нѣма нужда, да се изважда тука цумата експлоатирание. Може притѣжателя да сѣче. За това да пристѣпимъ, къмъ разгледването на двата останали члена, и послѣ, когато дойдемъ до главата за експлоатиранието на горитѣ, тогава да говоримъ за тия нѣща.

Председателъ: (Гласове: Да се отложи заседанието!) Г-нъ Бошнаковъ поиска и зе думата, когато предложиха нѣкои г-да за отлагане заседанието. Ако желае Събранието, да слѣдватъ разискванията, азъ съмъ готовъ да сѣда, ако ли желаятъ отлагане. (Гласове: Да се отложи?) Тогава! кога желае Нар. Събрание да се събере? (Гласове: Утрѣ. Други — въ сѣбота!).

Манафовъ: Понеже комисииитѣ има да обсъждатъ нѣкои законопроекти, тогава ако имаме утрѣ заседание, азъ не знаа, тѣзи комисии, кога ще могатъ да работятъ. (Гласове: въ сѣбота!)

Председателъ: **Д. Грековъ.**

Секретарь: **Н. Шивачовъ.**

Председателъ: Желаетъ ли Нар. Събрание да се съберемъ въ сѣбота? (Желаетъ!)

Тогава на дневний редъ имаме много въпроси, които не сж изчерпани. Дѣто ще каже, оставя ни сжщия дневенъ редъ, като се прибавятъ на края двѣ предложения, които се приеха днесъ въ Нар. Събрание, безъ да се прочетжтъ, и запитването на г-на Герова.

Желаетъ ли Нар. Събрание, да се турятъ тѣзи двѣ предложения на края или въ началото?

Шивачовъ: Искамъ да се турятъ на дневний редъ двѣ мои запитвания: къмъ г-на Председателя на Мин. Съвѣтъ и М-ра на Правосъдието.

Председателъ: Г-нъ Бобчевъ оттегля своето запитване.

Списаревски: Едно запитване да се запише на дневний редъ, къмъ г-на М-ра на Общитѣ Сгради.

Председателъ: Значи, прилагатъ се при днешний дневенъ редъ още двѣ запитвания на г. Шивачова, къмъ г-на Председателя на Минист. Съвѣтъ и г. М-ра на Правосъдието и едно на г-на Списаревски и обявявамъ днешното заседание за закрито.

Идущето заседание ще стане въ сѣбота на два часа подиръ обѣдъ.

(Конецъ въ 6 часа 15 минути).

Подпредседателъ: { **Иванъ Симеоновъ.**
Ат. Минчовъ.

Директоръ на Стенографическото Бюро: **А. Безеншекъ.**